

Kandidatnummer: 120 og 144

Hvordan brukes meråpent bibliotek?

En studie av Tøyen filial

Bacheloroppgave 2017

Bachelor i bibliotek- og informasjonsvitenskap

Høgskolen i Oslo og Akershus, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsvitenskap

ATTEST

BACHELOR OPPGAVE
BIB 3900

Kandidatnr.: 144 Fag: Bibliotek og informasjons vitenskap

Dato for eksamen: 19 mai 2017

Vedlagte oppgavesvar er skrevet av en student med dysleksi.

Med bakgrunn i studentens dysleksi har han / hun lese- og skriveproblemer, og dette kan merkes i formuleringer og setningsstrukturer.

Dato 18/5-17

Underskrift Mina Lind

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Studenten kopierer attesten og fører på kandidatnr. og fag for hver eksamen.
Kopi av attesten kan legges ved hver eksamensbesvarelse.

Forord

Vi vil først rette en stor takk til vår veileder, Sunniva Evjen for god veiledning gjennom prosessen og utarbeidelse av oppgaven. Oppgaven hadde ikke blitt den samme uten din hjelp og gode tips. En stor takk går til de ansatte ved Tøyen filial. Takk for hjelpen med de tekniske finessene, kopiering og ikke minst samtale og informasjonen vi har fått av avdelingsleder Reinert Mithassel.

Vi vil også rette en takk til alle andre som har gitt oss hjelp og tilbakemelding på oppgaven vår underveis. En spesiell takk til familiene våre som har støttet oss gjennom tre år med utdanning.

Sammendrag

Bacheloroppgavens formål er å undersøke hvordan Tøyen filial blir brukt i meråpent tid.

Hvem benytter seg av tilbudet, og hvorfor bruker de biblioteket i meråpent tid.

Problemstillingen er belyst ved hjelp av tre forskjellige metoder. Vi har benyttet både kvalitative og kvantitative metoder i form av observasjoner, intervjuer og spørreskjema.

Observasjonene er gjort i meråpent tid på Tøyen filial. Vi har intervjuet noen av brukerne på biblioteket, samt distribuert et spørreskjema både digitalt og på papirform. Avgjørelsene om å bruke alle tre metodene ble gjort for å belyse problemstillingen via flere kanaler. Resultatene av undersøkelsen viser at meråpent bibliotek er et veldig populært tilbud, men at bruken av lokalene forandrer seg fra vanlig betjent åpningstid.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	3
Sammendrag.....	4
1. Innledning med problemstilling.....	7
1.1 ALMPUB.....	7
2. Historikk.....	8
2.1 Folkebibliotek.....	8
2.2 Meråpent bibliotek.....	9
3. Tøyen filial.....	11
4. Området Tøyen.....	12
5. Teori og forskning.....	13
5.1 Forskning om Meråpent bibliotek.....	14
5.2 Forskningsprosjektet PLACE.....	15
5.3 Fireromsmodellen.....	16
5.3.1 Inspirasjonsrommet.....	17
5.3.2 Læringsrommet.....	17
5.3.3 Møterommet.....	17
5.3.4 Det performative rom.....	18
6. Metode.....	19
6.1 Observasjoner.....	19
6.2 Intervjuer.....	20
6.3 Spørreskjema.....	21
7. Funn og analyse.....	22
7.1 Brukergrupper.....	22
7.1.1 Generelt om brukerne.....	22
7.1.2 Kjønnfordeling.....	24
7.1.3 Studenter.....	26
7.1.4 Barn/Familie.....	27
7.1.5 Sosiale brukere.....	29

7.1.6 Arrangementsdeltakere	30
7.1.7 Borgerverngruppe	32
7.1.8 Snikere.....	33
7.1.9 Lesere.....	34
7.2 Bruken	35
7.2.1 Støy	35
7.2.2 Lokalene og samlingen.....	37
7.2.3 Låne/Leverer bøker.....	39
7.2.4 Varighet.....	40
8. Konklusjon.....	42
Litteraturliste.....	44
Personlig kommunikasjon:	46
Vedlegg 1	47
Intervjuguide	47
Vedlegg 2	49
Spørreskjema.....	49

1. Innledning med problemstilling

Den nye folkebibliotekloven §1 sier at “Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt” (Lovdata, 2014). Med formuleringene i den nye versjonen av folkebibliotekloven stilles det noen helt andre krav til dagens bibliotek enn tidligere. Det skal både formidles litteratur og forvalte bibliotekets samling. Det stilles også et krav om å tilrettelegge lokalene, slik at de kan benyttes uten at det nødvendigvis er boka som står i fokus. Det har stadig vært endringer innenfor biblioteksektoren før den nye formuleringen i loven kom, men nå har bibliotekene støtte, og et faktisk krav, om å drive med arrangementer og å være en uavhengig møteplass for alle innbyggerne. Tøyen filial har på grunn av områdeløft både blitt pusset opp, og blitt meråpent bibliotek. Temaet blir belyst i kapittel 3, som omhandler Tøyen filial. Siden Deichmanske bibliotek, Tøyen filial, er et folkebibliotek bestemmes deres primæroppgaver av folkebibliotekloven. Meråpent bibliotek er en ny måte å gjøre bibliotekene mer tilgjengelige for brukerne på. Det er mulig å bruke bibliotekets lokaler til tross for at de er ubetjente. Et meråpent bibliotek gir større rom for uforpliktete møteplasser og læringsrom. Med den nye loven ble fokuset til folkebibliotekene endret. Herunder ser vi at innbyggerne i Norge ønsker større tilgjengelighet til samlingene og lokalene.

1.1 ALMPUB

Professor Ragnar Audunson har skrevet en artikkel i *Bok og Bibliotek* om prosjektet ALMPUB. ”Akronymet ALMPUB står for Archives, Libraries and Museums and the Public Sphere” (Audunson, 2016, s. 18).

Midler ble gitt fra KULMEDIA til ALMPUB. KULMEDIA er et forskningsprogram som har til formål å “... gi økt kunnskap om sammenhengene mellom kulturlivets og mediens samfunnsrolle og deres endrede økonomiske og teknologiske betingelser” (Forskningsrådet, udatert). Prosjektet ALMPUB er forankret i instituttet for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag. Prosjektet har en varighet på tre år og skal undersøke potensialet til ABM institusjonene, og først og fremst bibliotekene når det gjelder infrastruktur for en bærekraftig offentlighet. Dette er mest sannsynlig den største satsingen på bibliotekforskning så langt i

Norge. Midlene fra forskningsrådet er på 15 millioner kroner, og skal benyttes over de tre årene som er prosjektets varighet.

Et av delprosjektene i ALMPUB omhandler utviklingen av bibliotekene på Tøyen og området rundt. Å foreta en observasjonsstudie av Tøyen filial, som tilbyr meråpent bibliotek, er et viktig bidrag. Bakgrunnen for undersøkelsen har en enkel grunn; meråpent bibliotek er kommet for å bli. Stadig flere bibliotek rundt omkring i Norge tilbyr denne løsningen. Siden det per i dag så og si ikke finnes noen forskning på bruken av meråpent bibliotek, ønskes temaet belyst. Både kvalitativ og kvantitativ metode er benyttet i undersøkelsen. Vi har en hypotese om at det er de med lavere hjemlig standard som først og fremst benytter biblioteket i meråpent tid. Problemstillingen vår blir som følger:

Hvordan brukes Tøyen filial utenom ordinær åpningstid? Hvem er brukerne, hva gjør de på biblioteket- og hvorfor er de der?

2. Historikk

Som nevnt i innledningen, har folkebibliotekene hatt en plass i Norge og resten av verden i mange år. Fra den spede start på 1700-tallet og frem til i dag, har det skjedd mange endringer. Det har vært forankret fra begynnelsen av at bibliotek skal inneholde bøker. Grunnet endringer i samfunnet, har forventningene og kravene til bibliotekenes innhold endret seg i takt med tiden.

2.1 Folkebibliotek

“Et folkebibliotek er et bibliotek etablert for allmennheten, og er finansiert av offentlige midler” (Store norske leksikon, 2016). Store norske leksikon skriver videre at bibliotekopprikkelsen stammer helt tilbake til 1800-tallet, etter ideer fra Storbritannia og USA. Til tross for at det først var på 1800-tallet konseptet folkebibliotek ble opprettet, hadde Norge allerede en lang tradisjon for private leseselskaper og allmuebibliotek så langt tilbake som til 1600- og 1700-tallet. Det aller første registrerte frie utlånsbiblioteket, som ikke var knyttet til prester eller kirker i Norge, ble startet av Sivert Aarflot fra gården Ekset i Volda allerede i 1797 (Frisvold, 2013, s. 15).

De private leseselskapene var ikke gratis, men ble finansiert ved hjelp av innsamlede midler, samt via tilskudd fra organisasjoner. Brukerne av samlingen måtte dessuten betale en avgift eller kontingent. En av de store pådriverne for bibliotekene var en biskop i Kristiansand, ved navn Peder Hansen. Heller ikke i hans bibliotek var det gratis å låne bøker, men han hadde en klausul i bibliotekreglementet som tok et lite forbehold om at man kunne låne bøker selv om vedkommende ikke hadde råd til å betale for lånet (s. 15).

Henrik Wergeland var en av forkjemperne for folkeopplysningen og herunder at alle skulle ha tilgang til bibliotekene. For det var litteratur og bøker som var midlet som skulle til for å opplyse folket. Han åpnet til og med en boksamling for arbeiderklassen i sitt eget hjem - Grotten, og i 1830 utga han for første gang bladet *For Almuen*.

Året 1836 var et bibliotekhistorisk merkeår, hvor det for første gang ble gitt statlig støtte til bibliotekene. Men det var først i 1876 at Stortinget gjorde støtten til en fast ordning. Det var dog først etter bibliotekreformen i 1902 at standarder for folkebibliotekvirksomheten var et faktum.

Så sent som i 1935 kom Norges første biblioteklov. I denne loven sto det skrevet at utlån av bøker skulle være gratis, men til tross for bibliotekloven gav departementet flere dispensasjoner fra denne regelen (s. 27). Det var likevel først i 1947 at det ble lovfestet at alle kommunene i Norge skal ha et folkebibliotek. Det har vært mange diskusjoner opp gjennom årene om folkebibliotekene fortsatt skal være til gratis til disposisjon. Til tross for alle forslagene om å fjerne delen om at folkebibliotekene skal være gratis disposisjon i bibliotekloven, så ble denne delen av loven forsterket når det kom en ny lovendring i 1985. Loven står fortsatt i dag, med noen vesentlige endringer.

I 1965 ble innkjøpsordningen for skjønnlitteratur opprettet. Målet var "å sikre utgivelse av nye norske bøker - sikre tilgang til bøkene slik at publikum kan gjøre seg kjent med samtidslitteraturen - sikre forfatterne bedre inntekter" (Store norske leksikon, 2017). Denne ordningen består den dag i dag, i noe utvidet form. Spesielt har paragraf 1 i folkebibliotekloven blitt vesentlig endret.

2.2 Meråpent bibliotek

Det aller første biblioteket som hadde ubetjent tid var på plass i Singapore allerede i 2002 (Johannsen, 2017, s. 48). Biblioteklokalene lå inne på et kjøpesenter med gode åpningstider.

Bibliotekbrukerne trengte ikke å låse seg inn i biblioteks lokaler, til tross for at biblioteket var ubetjent. Nettopp av den grunnen diskuteres det om det kan kalles for et meråpent bibliotek.

Meråpent bibliotek brukes per i dag stort sett på samme måte som et bibliotek brukes i vanlig åpningstid, bortsett fra at lokalene er ubetjente. Det vil si at det ikke er noen bibliotekarer tilstede. Alle fasiliteter og tjenester brukes som i den ordinær åpningstiden til biblioteket. Bruken inkluderer datamaskiner og internett-tilgang, samt håndtering, levering og utlån av bibliotekmateriale (herunder bøker, dvd, spill, lydbøker, aviser, blader og tidsskrifter). Lokalene kan brukes fritt til møter, sosiale eller kulturelle arrangementer og lignende, uten at biblioteket står ansvarlig for innholdet.

I Norge har vi i mange år sammenlignet oss med våre naboland Danmark og Sverige, spesielt når det kommer til meråpne bibliotek, eller "åbne bibliotek" som det kalles i Danmark. Danmark var et foregangsland på meråpent i Norden. "Det tidligste eksisterende åbne bibliotek blev opprettet allerede i 2004 i Gjern" (Johansen, 2012, s.19).

Da meråpent bibliotek kom på agendaen i Norge, var de ansatte og personalet bekymret for om det ville bli en salderingspost for politikerne i forhold til personalressurser. Ser vi over til Danmark, så hadde de i 2010 økt den samlede åpningstiden med 20%, mens vanlig betjent åpningstid hadde falt med 4 % (Bergan, 2012, s. 27). Tallene viser at de norske bibliotekarene hadde grunn til bekymring, da det kan virke som om de danske myndighetene så på det meråpne tilbudet som en besparelse i stedet for et supplerende tilbud til brukerne. Hva ville i tilfelle skje med tilbudet ut mot brukerne dersom bibliotekarene ikke lenger var en del av biblioteket?

I 2013 bevilget Nasjonalbiblioteket prosjektmidler til tre bibliotek for å teste ut meråpne bibliotek. Kommunene var Vegårshei, Spydeberg og Tjøme (Ditmansen, Egeland & Sama, 2014, s. 80). Allerede i 2013 så man behovet for et bibliotek som en arena tilpasset brukernes behov "Mange av bibliotekbrukerne ønsker et fleksibelt tilbud som kan tilpasses deres travle hverdag" (s. 81).

Til tross for at Nasjonalbiblioteket bevilget midler til de tre nevnte kommunene, var det Stavern filial som startet trenden med meråpne bibliotek i Norge. 2. September 2013 ble derfor en merkedag for meråpne bibliotek (Andersen, 2014). I følge biblioteksjef Mette Kristin Gjerdrum i Larvik, hadde de bare positive erfaringer med meråpent bibliotek i Stavern. I løpet av de første fire månedene var det ikke noe negativt å si om tiltaket. Besøkstallet økte, og alle dagene ble besøkt. Det var ingen som misbrukte lokalene, heller ingen hærverk var registrert. Tiltaket var så vellykket at biblioteksjef Gjerdrum alt hadde begynt å se på muligheten til å gjøre om Larvik bibliotek til et meråpent bibliotek.

Når Tennes fra Aftenposten tok kontakt med biblioteksjef Gjerdrum etter åpning av meråpent bibliotek på Majorstuen i Oslo, var Gjerdrum fortsatt like positiv. På dette tidspunktet hadde de opparbeidet seg to års erfaring med meråpent bibliotek på Stavern filial “Det fungerer veldig bra og det er tydelig at folk setter pris på fleksibiliteten. Det er flere og flere som logger seg inn etter stengt tid” (Tennes, 2015). Gjerdrum kunne videre fortelle at besøkstallene hadde økt, og de så noe av besøket hadde flyttet seg fra den vanlige åpningstiden til meråpent tid.

Ser vi nordover til Tromsø, er det også veldig positiv stemning til meråpent bibliotek. De hadde over 4000 godkjente innlogginger på meråpent bibliotek på kun fem måneder. 4000 innlogginger var riktignok fordelt på tre bibliotek, men i snitt blir dette cirka 267 innlogginger per bibliotek per måned. Biblioteksjef Paul Henrik Kielland uttalte: “Det er nok langt flere besøk enn det utenom våre vanlige åpningstider. Vi har erfart at flere smetter inn sammen med andre. Men vi er ikke så veldig stresset over det” (Tennes, 2015).

På Deichmanske er det per i dag seks filialer som tilbyr meråpent bibliotek. Filialene med meråpent tilbud er Bjerke, Majorstua, Lambertseter, Bøler, Furuset og Tøyen.

3. Tøyen filial

Deichmanske bibliotek i Gamle Oslo er hovedstadens eldste filial, datert helt tilbake til 1906 (Ringdal, 1985, s. 123), og har siden 2011 vært i sine nåværende lokaler. I 2016 pusset de opp og utvidet lokalene sine, og i den forbindelse la de til rette for meråpent bibliotek. De reåpnet lokalene 28. april 2016.

Tøyen filial har en sentral plassering på Tøyen torg. Filialen har omtrent 125 000 besøkende i året. Det tilsier mellom 300 til 500 daglige besøk. Utlånet fra filialen er på omtrent 85 000 per år. Tøyen filial ønsker å være en sentral møteplass i lokalmiljøet - en plass for kulturformidling, informasjon og livslang læring i bydelen, uttalte avdelingsleder Reinert Mithassel i en samtale 23. januar 2017. Tøyen trenger godt fungerende møteplasser som er tilgjengelige for alle, uansett bakgrunn. Biblioteket skal være terskelfritt, åpent, moderne og invitere til bruk. Det skal være et trygt oppholdssted, og et sted for bruk av bibliotekets medier og tilbud.

I biblioteket er det ungdom fra ulike miljøer, eldre og barn fra alle sosiale lag, og fra ulike nasjonaliteter. Det har stor betydning for integrering og lokal identitet å tilbringe tid på samme sted, og å treffe hverandre.

Filialen på Tøyen torg ble et av byens nye selvbetjente bibliotek, med utvidede åpningstider hvor brukerne kan låse seg inn og ut selv. Biblioteket har i dag fem årsverk, fordelt på seks personer. Nylig ansatte de en prosjektleder for barnebiblioteket. Biblioteket holder nå åpent 44 timer i uken, med noe kortere åpningstid om sommeren.

Gjennom den nye folkebibliotekloven er det nå et krav til bibliotekene om at de skal være en møteplass for kultur og debatt. Det forventes at bibliotekene skal brukes som diskusjonsfora. Det er et ønske om at biblioteket skal være en sentral arena på Tøyen, at filialen skal bli en aktør som er i tiden, uttalte avdelingsleder Reinert Mithassel i en samtale 23. januar 2017.

Høsten 2014 vedtok Byrådet å gi friske midler til ny barne- og ungdomsfilial på Tøyen, som del av de økte bevilgningene til drift av bibliotekene i Oslos bydeler. Biblo Tøyen hadde åpning 31. mars 2016 og ligger rett ovenfor Coop i de lokalene Spilleriet tidligere holdt til i.

I forbindelse med et klassebesøk på Tøyen filial og Biblo Tøyen den 3. mars 2017, fortalte avdelingsleder Reinert Mithassel oss at i forkant av åpningen av Biblo Tøyen, hadde han invitert noen av området barn og ungdom til å komme med synspunkter på hva de nye lokalene burde inneholde. De hadde en workshop med barn og unge hvor det var mange som uttrykte ønske om et stille sted. Et sted hvor de kan sitte og lese. Mithassel legger videre til at området er tettbeboet, og at det er mange som bor sammen på få kvadratmeter. Derfor er det et behov for et rolig fristed hvor man kan gjøre lekser.

4. Området Tøyen

Ifølge en stedsanalyse gjort av Ingar Brattbakk og Aina Landsverk Hagen gjennomført i en rapport "*Hva nå, Tøyen*" i 2015 er Tøyen et av de tettest befolkede områdene i Oslo. I 2012 var de fem grunnkretsene lengst sør i området blant de 20 grunnkretsene med høyest befolkningstetthet i hele Oslo. Tøyen og Grønland er en av fem grunnkretser.

Befolkningen på Tøyen utgjør et stort mangfold når det kommer til ulik etnisitet. Andelen aleneboende er høy. Aldersmessig er det en overvekt av barn og unge fra før skolepliktig alder, og i aldersgruppen 20 til 50 år. Med andre ord er det relativt få barn og

unge i skolealder, og få eldre over 50 år. Under utførelsen av både intervjuer og spørreundersøkelsen var det vanskelig å finne respondenter i kategorien over 50 år. Nesten halvparten av innbyggerne har minoritetsbakgrunn, og blant barn og unge er andelen enda høyere. Hver syvende person under 16 år er enten født utenfor Norge, eller har to utenlandsfødte foreldre. Antallet nyankomne innvandrere er også relativt høyt på Tøyen. Innbyggermassen har stor utskifting, og bærer preg av at det er et "transittområde". En av tre er på flyttefot hvert år, særlig barn i skolealder og 30-40 åringer.

Når det gjelder levekår og sosioøkonomiske forhold av befolkningen på Tøyen, ser vi at forskjellene er stor mellom gruppene. Forskjellene øker, og Tøyen har den største andelen beboere som hører til lavinntektsgruppen i Oslo. En av tre barnefamilier hører til lavinntektsgruppen, en gruppe som er avhengig av flere ytelser fra velferdsstaten. I tillegg medfører de som faller innenfor denne kategorien ofte til store helseutfordringer.

Det er kun den folkeregistrerte befolkningen i området som man får kunnskap om gjennom offentlig statistikk. Antagelig er det reelle folketallet en god del høyere. Men selv om Tøyen har sine utfordringer med tett befolkning og lavinntekt, så skrives det i en artikkel fra Utrop, at Tøyen er et unikt nærmiljø der folk tar vare på hverandre. Det er sted for toleranse, raushet og mangfold. Det er lettere å være seg selv der enn andre steder. Det er ikke noe kjøpepress som man hører om andre steder i Oslo. Det er frihet til å være annerledes. "Det vil vi slå ring om nå som Tøyen har kommet på alles lepper" (Moum, 2015), sier de lokale aktivistene Hussein Awad Nur, Karianne Hjallen og Viktor Gjengaar.

"Tøyen fødes på nytt, og det skjer nå. Byutvikling i dag handler nettopp om å bruke kultur aktivt, og der er det de unge menneskene som er drivkraften" (Gjestad, 2015). Øyafestivalen har blitt plassert i Tøyenparken, noe som er positivt for området. Det viser en tro på at Tøyen er riktig sted for både folk og kulturliv.

5. Teori og forskning

I dette kapitlet vil vi presentere teorien om fireromsmodellen, som danner utgangspunktet for analysen av problemstillingen, samt Johannsen sin artikkel om meråpent bibliotek. I tillegg vil vi vise til PLACE som er et forskningsprosjekt. Senere vil det drøftes opp mot våre egne funn i analysekapitlet.

5.1 Forskning om Meråpent bibliotek

Det finnes ikke mye teori om meråpent bibliotek, som det stort sett kalles her i Norge. Det lille vi finner av teori/ forskningsmateriale stammer primært fra Danmark, Singapore og Taiwan. Johannsen skriver at det han finner av forskningsmateriale går under titler som “Staff-service library, Automated loans and Delivery systems” (Johannsen, 2012, s. 333). Johannsen mener at ubetjente bibliotek er noe annet en meråpent bibliotek, fordi det handler ikke om brukere og hvordan de bruker biblioteket.

Danske meråpne bibliotek fungerer på en annen måte enn i Singapore og Taiwan. Danske bibliotek har valgt å ha meråpne bibliotek i forsteder og landlige områder, mens i Singapore og Taiwan har de fokusert på å plassere meråpne bibliotek rundt omkring på store kjøpesentre, og i nærheten av T-banestasjoner. Ved å ha det på kjøpesentre og T-banestasjoner, har man gått bort ifra det vi definerer som meråpent bibliotek. Ettersom lokalene er åpne i likhet med senterets åpningstider, er behovet for “adgangskort” ikke tilstede.

I denne artikkelen handler det om bruken av meråpent bibliotek. Konklusjonen i artikkelen er at opphavet til begrepet meråpent bibliotek ble muliggjort på bakgrunn av den teknologiske utvikling innenfor overvåkningsteknikker, i kombinasjon med automatiserte lån- og leveringssystemer. Som nevnt i kapittel 2.2 om meråpent bibliotek, ble det første meråpne biblioteket åpnet i Danmark allerede i 2004, men det tok cirka seks år før bruken av meråpne bibliotek ekspanderte.

Konseptet meråpent bibliotek har blitt beskrevet som en suksess når det gjelder økning av utlån og besøkstallene. Selv om utlånstallene i liten grad har økt, har besøkstallene på sin side hatt en betydelig økning. Trolig brukes biblioteket på en mer utradisjonell måte. Brukerne som kjenner til konseptet ønsker det velkommen.

Det siste Johannsen skriver om i sin artikkel, viser til hvilke strategier som har blitt brukt, og gir anbefalinger til utvikling og optimalisering av konseptet meråpne biblioteker i Danmark. Her er svarene primært basert på kvalitative data og erfaringer, fordelt på fire forskjellige strategiske områder:

- Hindre eller redusere hærverk.
- Gjøre biblioteket til et trygt og attraktivt sted.
- Forbedre brukervennligheten.
- Gjøre biblioteket til et foretrukket lokalt møtested.

De nevnte punktene vil bli relatert mot funnene fra observasjonene og spørreskjemaet i kapittelet funn og analyse.

5.2 Forskningsprosjektet PLACE

I kapittel 1.1 om ALMPUB het det forrige store forskningsprosjektet som omhandlet bruken av folkebiblioteket PLACE. I forskningsprosjektet undersøkte de hvordan biblioteket ble brukt. Undersøkelsene ble foretatt i vanlig ordinær åpningstid.

PLACE står for Public Libraries Arenas for Citizenship (Aabø & Audunson, 2012, s. 2). Forskningsprosjektet var et samarbeid mellom Høgskolen i Oslo, Universitetet i Tromsø, og Arkitekt - og designhøgskolen i Oslo. Varigheten på prosjektet var fra 2007 til 2011. Problemstillingene som ble utarbeidet i forskningsprosjektet, tok sikte på å besvare spørsmål som "I hvilken grad og på hvilken måte tas folkebibliotek i bruk som møteplasser i en flerkulturell og digital storbykontekst?" (Vårheim, Audunson, & Aabø, 2008, s.8) og "Dersom bibliotek tas i bruk som møteplasser, i hvilken grad fungerer de for eksempel som uformelle rom for sosialt samvær med naboer og venner, som arenaer for offentlighet og medborgerskap, som møteplass for læring?" (s. 9). Et mål for PLACE-prosjektet var blant annet å bidra til å kartlegge hvorvidt folkebibliotekene fungerte som skapere av tillit mellom samfunnsgrupper, både som tjenesteytere og møtesteder. En viktig del av prosjektet var å utvikle begrepsapparatet om folkebibliotek, sosiale møter og sosial kapital som et ledd til videre forskning om folkebibliotekenes rolle og utvikling av en strategi for empirisk forskning innenfor prosjektet.

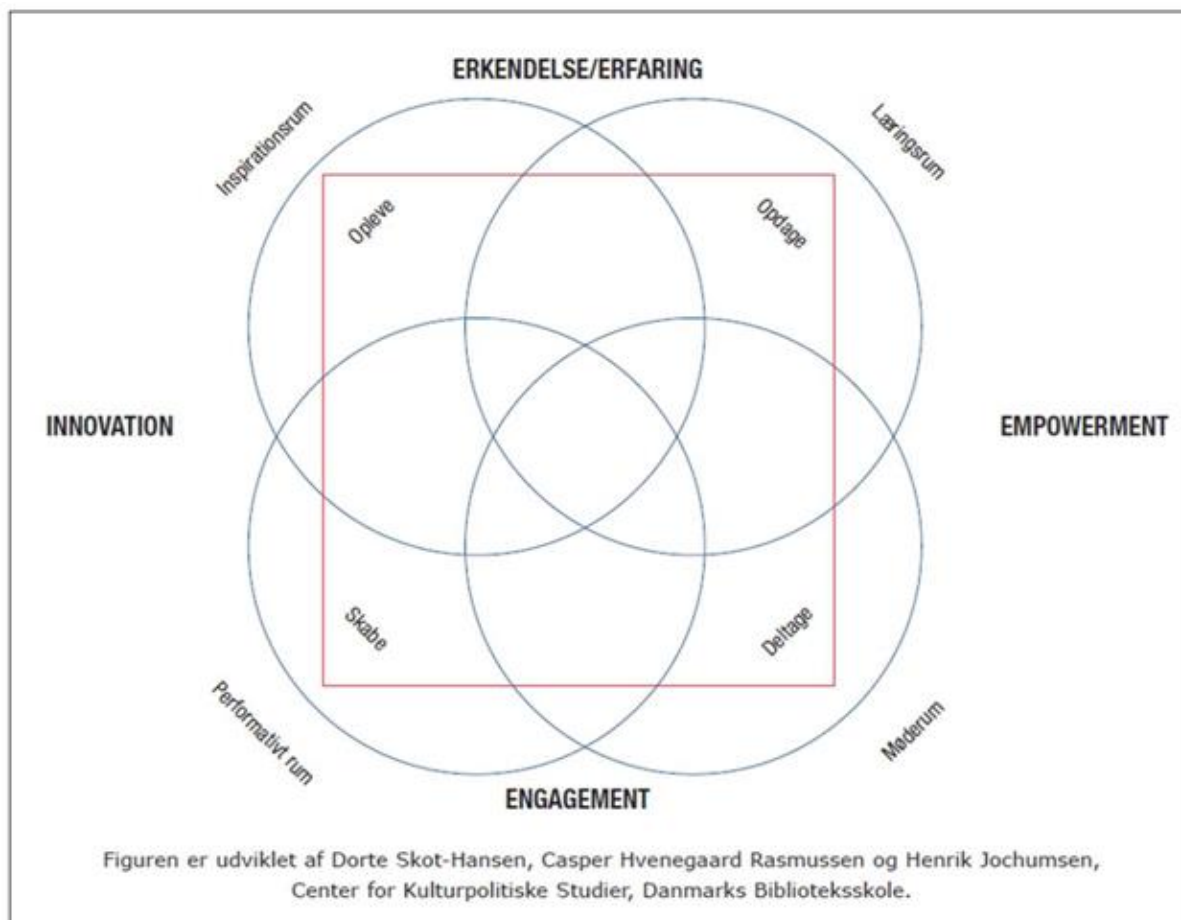
I artikkelen *Use of library space and the library as place* sammenfatter de funnene som ble gjort gjennom forskningsprosjektet PLACE. De konkluderer med at en stor del av biblioteket fungerte som studie og arbeidssted, det vil si at biblioteket fungerte som en forlengelse av studie- eller arbeidsplassen. Et annet funn viste at biblioteket fungerte som en forlengelse av hjemmet, i form av å hjelpe barn og søsken med lekser, eller at foreldre fant bøker som kunne hjelpe barna i forhold til lekser. Det tredje funnet gikk på om biblioteket var et nøytralt sted, hvor stamgjester møttes og snakket sammen, noe som var mer synlig når biblioteket arrangerte arrangementer. Brukerne fløt mellom rollene og områdene i biblioteket. I en situasjon er en person en familievenn til en deltaker til en nabo (Aabø & Audunson, 2012, s. 23).

Problemstillingen vår går ut på en del av det samme som i PLACE, men for vår del er undersøkelsene gjort i meråpent tid.

5.3 Fireromsmodellen

I 2010 kom den danske Styrelsen for Bibliotek og Medier med en rapport hvor de presenterte en idealmøll for hva et bibliotek skal bestå av. Her presenteres fire rom, som bør tilbys i ethvert bibliotek: møterom, læringsrom, inspirasjonsrom og performativt rom. Hvert rom representerer ulike typer aktiviteter. Samspillet av rommene skaper mulighet til å aktivere en full erfaringsprosess. Samspillet oppfordrer til oppdagelse, opplevelse, deltakelse og til skaping. Som vi ser, er det fire ord plassert ytterst på modellen som representerer mindre empiriske aktiviteter. Engasjement, empowerment, erkjennning/erfaring og innovasjon.

Senere i oppgaven skal vi se på hvordan fireromsmodellen utformer seg i meråpent bibliotek.

(Skot-Hansen, Rasmussen og Jochumsen, 2010, s. 92)

5.3.1 Inspirasjonsrommet

Inspirasjonsrommet i modellen illustrerer en viktig rolle folkebibliotekene har, nå og videre inn fremtiden. «Dette er rommet for meningsfulde opplevelser, det vil si opplevelser der rykker os. Rommet skal åpne for det irrationelle, følelsesmessige og kaotiske ved å formidle en mangfoldighet av æstetiske opplevelser» (s. 92).

Mange folkebiblioteker har lesesirkel, månedens bok, lesetips, filmvisning, kunstutstilling, høytlesing og forfatterbesøk. Å inspirere til leselyst og kulturglede bør være i fokus. For å følge med i utviklingen i samfunnet er det viktig å kombinere den tradisjonelle rollen til folkebibliotekene, med et mer innovativt og nytenkende perspektiv. Spansk lesestund ble nylig gjennomført på Tøyen filial. Biblioteket har også nylig hatt en eventyrstund, hvor barna har vært delaktige i handlingsforløpet.

5.3.2 Læringsrommet

Læringsrommet, slik det vises i den danske modellen, skal underbygge erkjennelse, eller erfaring, og empowerment. Det handler om å tilegne seg kunnskap, slik at man står bedre rustet til å takle de utfordringer som hverdagen bringer. Sentralt står også det å oppdage når det kommer til denne siden delen av romfordelingen (s. 91).

Innen læringsrommet driver mange bibliotek aktiv formidling, med tilbud om leksehjelp og andre læringsmuligheter. Bibliotekene står for tilbudene selv, eller i samarbeid med andre aktører, som for eksempel Frivillighetssentralen, Røde Kors, eller lignende organisasjoner. Her får man hjelp til alt fra å lese, gjøre matematikkoppgaver, og hjelp til å finne det man trenger på Internett. På Tøyen filial tilbys det gratis leksehjelp for videregående skole, med hovedfokus på matte. Tiltaket er i regi av Ungdomsakademiet. Tøyen Helpdesk er et samarbeid mellom IKT-Norge, Tøyen Start-up village, Deichmanske bibliotek og Tøyenakademiet. Her møter man engasjerte ungdommer fra Tøyenakademiet, som stiller opp for å hjelpe andre brukere som har problemer med sine private PC-er.

5.3.3 Møterommet

Bibliotekets møterom legger til rette for mange ulike typer møter: uforpliktende møter, planlagte møter, arrangementer og digitale møter. Det er et lite område i bibliotekets lokaler, hvor det er innredet med flere trappetrinn, masse fargerike puter og fine sitteplasser. Området

i biblioteket kan skape uforpliktende og tilfeldige møter blant brukerne. Temaer kan diskuteres ut fra egen deltagelse, der man kan sitte to og to å lese bøker sammen, og å møte andre som kanskje akkurat der og da leser den samme boken.

Tøyen filial har også Språkkafé, som en del andre filialer i Oslo har. De bidrar med å inkludere, styrke og å engasjere våre nye medborgere. I Stortingsmelding nr. 23 (2008-2009) står det: «Forskning viser at folkebiblioteket er ein viktig demokratibyggjande og identitetsskapande faktor i samfunnet, særleg for fleirkulturelle grupper. Biblioteket er ein smeltedigel for mange ulike grupper, gjeremål og aktivitetar og fungerer som ein møteplass på tvers av samfunnsgrupper og samfunnslag» (Stortingsmelding nr. 23, 2008-2009, s. 125). Det er altså viktig å være en inkluderende møteplass, som har et variert tilbud av materialer og arrangementer. En scene i lokalet er en viktig og fleksibel kanal for formidling av diverse foredrag. Scenen fungerer også som en møteplass for aktiv formidling av et mangfoldig arrangement, fra kulturelle fremføringer til foredrag og debatter.

5.3.4 Det performative rom

Den performative, eller skapende delen av biblioteksmodellen, har som formål å styrke innovasjon og engasjement (Skot-Hansen, Rasmussen og Jochumsen, 2010, s. 91).

Folk skal aktiviseres til kreativitet, så vel som opplysning. Inspirasjon og engasjement er grunnleggende element for fremskritt og nyvinning, som skapes av folket som deltar "... innovation handler om at give nye svar på praktiske problemer eller at utvikle helt nye koncepter, metoder eller kunstneriske uttryk" (s. 91).

På mange måter kan det skapende rommet sees på som avrunding av en sirkulær, kulturell eller kunstnerisk prosess. Prosessen starter med å delta, og gjennom å oppdage og å oppleve, øker inspirasjonen til å delta videre i kulturbildet. Tøyen dekker kulturbehovet med forskjellige arrangementer, som for eksempel Barnas lørdag, Dans med Sylwia!, Tøyen om 100 år, Tidskapsel-workshop og Frøbytte-workshop. Nevnte arrangementer er bare et utvalg av hva Tøyen filial har tilbudt, og som inviterer til å skape, oppdage og å oppleve.

6. Metode

For å få nok grunnlag og klare å favne både de som bruker meråpent bibliotek, og de som ikke bruker meråpent bibliotek, har flere kombinasjoner blitt valg for å tilnærme oss problemstillingen og menneskene rundt Tøyen filial. Valgene ble gjort for å samle inn nok data som dekker flere felt. En slik kombinasjon av ulike metoder kalles metodetriangulering: “Metodetriangulering vil si at forskeren under feltarbeidet bruker ulike metoder - for eksempel både observasjon og intervju” (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010, s. 230). Ved å bruke flere tilnæringsmåter er det mulig å bekrefte eller eventuelt avkrefte funn som er oppdaget ved hjelp av en metode.

Kvantitativ metode innebærer ønske om å telle opp fenomener, det vil si å kartlegge utbredelse. Bruk av spørreundersøkelser er en vanlig metode for å kartlegge antallet av et ønsket område/problemstilling. Denne måten å undersøke noe på, krever et visst antall respondenter som svarer. Mens «kvalitativ metode er særlig hensiktsmessig hvis vi skal undersøke fenomener som vi ikke kjenner særlig godt [...] når vi undersøker fenomener vi ønsker å forstå mer grundig» (s. 32). Metoden går mer i dybden på spørsmålene, og det er mindre grad av fastlagte svaralternativer. Ved utførelse av kvalitative spørreundersøkelser, blir det gjerne løst i form av intervjuer. Intervjuene kan foretas enkeltvis, eller i grupper. På bakgrunn av nevnte definisjoner ble undersøkelsene gjennomført både ved hjelp av kvalitative undersøkelser, samt ved hjelp av kvantitative metoder for bedre å få fram detaljene, og for å få en mer grundig forståelse av temaet. De kvalitative metodene bestod av observasjoner og intervjuer, mens den kvantitative metoden bestod av et strukturert spørreskjema, samt noe statistikk. I utgangspunktet ble det vurdert bare å foreta observasjoner og intervjuer. Men vi erfarte at enkelte av brukerne vi pratet med, ikke ønsker å la seg intervju. Derfor tok vi beslutningen om å lage et spørreskjema, i håp om å fange opp de brukerne som ikke ønsket å la seg intervju. Videre var det av interesse å få en pekepinn på hvorfor enkelte brukere ikke benytter seg av meråpent bibliotek. Er det fordi de ikke vet om tilbudet, eller kanskje en del bevisst ikke benytter seg av det på grunn av forholdene som oppstår i meråpent bibliotek?

6.1 Observasjoner

«Observasjon innebærer at forskeren er til stede i situasjoner som er relevante for studien, og registrerer sine iakttagelser på bakgrunn av sanseinntrykk, først og fremst ved å erfare, se og

lytte» (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010, s. 119). Ved hjelp av tilstedeværelse i meråpent tid, var muligheten for å kartlegge hva meråpent bibliotek ble brukt til mulig.

Siden Tøyen filial sine lokaler ligger over to etasjer, og er et mye besøkt bibliotek, ble det primært valgt at vi skulle være til stede samtidig. I noen tilfeller ble observasjonen gjennomført alene, for å ha muligheten til å dekke flere timer av den meråpne tiden. Totalt ble det gjennomført 36 observasjonstimer på biblioteket. Timene var fordelt utover alle ukedagene, mandag til og med søndag. Observasjoner ble ikke gjennomført i meråpent tid på morgenen midt i uken, etter anbefaling fra avdelingsleder Reinert Mithassel i en samtale 23. januar 2017. I følge Mithassel så er det åtte til 10 faste brukere som sitter med PC i gjeldende tidsrom.

Under observasjonene har det blitt gjennomført tellinger cirka hver time, begge etasjer medregnet. Tellingene ble fordelt i kategoriene kvinner, menn og barn. I tvilstilfeller rundt brukerens alder, har respondenten blitt spurt. Brukeren er kun spurt om alder, noe som er til hjelp for å kunne avgjøre om de er over eller under aldersgrensen for å bruke meråpent bibliotek.

Det er heller ikke enkelt å avgjøre hvor brukeren kommer fra. Noen ser utenlandske ut, men er født og oppvokst her, andre er adopterte, og noen er førstegangsinnvandrere.

6.2 Intervjuer

“Ofte er det vanskelig å avgjøre på forhånd hva som vil være nok intervjuer” (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010, s. 105). Etter anbefaling fra veileder valgte vi å foreta en forhåndsobservasjon før intervjuguide ble produsert. Spørsmålene ble laget på bakgrunn av observasjonene som var gjort, samt erfaringene etter samtale med avdelingsleder Reinert Mithassel den 23. januar 2017.

Til sammen ble det intervjuet 20 personer, ni kvinner og 11 menn. Det ble forsøkt å dekke hele aldersspennet, hvor yngstemann var 17 år og eldste 65 år. En respondent ønsket ikke å oppgi sin alder, men vi anslår alderen til å være rundt 70 år. Erfaringsmessig begynte besvarelsene å samsvare med hverandre etter et visst antall gjennomførte intervjuer, noe som signaliserte at antallet nødvendige respondenter var nådd. “Mange forskere hevder at det bør gjennomføres intervjuer helt til forskeren ikke lengre får noen ny informasjon” (s. 104).

Når intervjuene av de utvalgte personene ble gjennomført, foregikk det i en blanding av semistrukturert eller delvis strukturert intervju “... har en overordnet intervjuguide som

utgangspunkt for intervjuet, mens spørsmål, temaer og rekkefølgen kan variere” (s. 137) og ustrukturert form “... er uformelt og har åpne spørsmål der forskeren på forhånd har et gitt tema, men spørsmålene tilpasses den enkelte intervjusituasjonen” (s. 137).

6.3 Spørreskjema

“Det finnes forskjellige måter å samle inn kvantitative data på. En vanlig måte er spørreskjemaer” (Johannessen, Tufte, Christoffersen, 2010, s. 259). Spørreskjema gjør det mulig å samle inn data fra mange på relativt kort tid. Derfor ble det valgt å lage et spørreskjema på Google skjemaer. Tjenesten er et gratis verktøy som fungerte godt til målet med oppgaven. Spørreskjemaet ble publisert via en link på facebook siden til Tøyen filial, samt at papirutgaver ble trykket opp og lagt i biblioteket. De ansatte på biblioteket mente at det ikke hadde noen hensikt med papirutgaven, da det erfaringsvis ikke blir besvart. Likevel ble det besluttet å trykke papirversjonen for å ha muligheten til å favne brukere som ikke er på internett og facebook. Mest sannsynlig ville det blitt for snevert å satse på å få representative svar basert på kun å bruke facebook som en kilde. Det ble totalt 172 personer som besvarte spørreskjemaene. Vi ser at flesteparten av svarene vi har fått, stammer fra papirutgaven, 112 av de totale 172 besvarelser. Spørreskjemaene var tilgjengelige på biblioteket i en og en halv uke. Noen av svarene kom uten vår tilstedeværelse på biblioteket, men besøkende ble også spurt direkte om de kunne tenke seg å besvare skjemaet.

I det elektroniske spørreskjemaet ble det lagt inn en funksjon på spørsmålet *Bruker du meråpent bibliotek*, som fører til at man hopper til ulike plasser i spørreskjemaet avhengig av om man svarer *ja/begge deler* eller *nei*. Når man svarer *ja* eller *begge deler* hopper skjemaet automatisk til de spørsmålene som omhandler bruken av meråpent bibliotek. Hvis man derimot svarer *nei* på samme spørsmål, hoppet skjemaet direkte til spørsmålet *Hvorfor bruker du ikke biblioteket i meråpent tid?* Når gjeldende spørsmål er besvart, hopper skjemaet videre over flere spørsmål som omhandler bruken av meråpent bibliotek, og går direkte til spørsmålene som vedrører arrangementer/aktiviteter (vedlegg 2).

Siden ingen av oss hadde noen erfaring med å lage spørreskjema i forkant, ble det erfart at enkelte spørsmål burde vært formulert annerledes, eller en tydeligere presisering av hva man ønsket å få svar på fra respondenten. I etterkant ser vi at det med fordel burde blitt gjennomført en pilottest av spørreskjemaet i forkant av gjennomførelsen. Testen ville bidratt til å kvalitetssikre formuleringer og spørsmål i skjemaet før lansering.

På spørsmål om respondenten jobber heltid/deltid eller er student også videre, burde det vært presisert at de skal merke av det alternativet som svarer best til deres situasjon, (hva de anser seg selv som primært) eller alternativt valgt muligheten for “multiple-choice” slik at respondenten kunne velge flere svaralternativer. Flere av dem som har svart på papirutgaven, oppga at de både var studenter og jobbet deltid eller heltid.

Etter vurderinger fram og tilbake, ble det bestemt at vi skulle spørre etter egen bruttoinntekt i stedet for husholdningens samlede brutto inntekt. Årsaken er at det kan være en del av brukerne som ikke har oversikt over hele husstandens samlede inntekt.

7. Funn og analyse

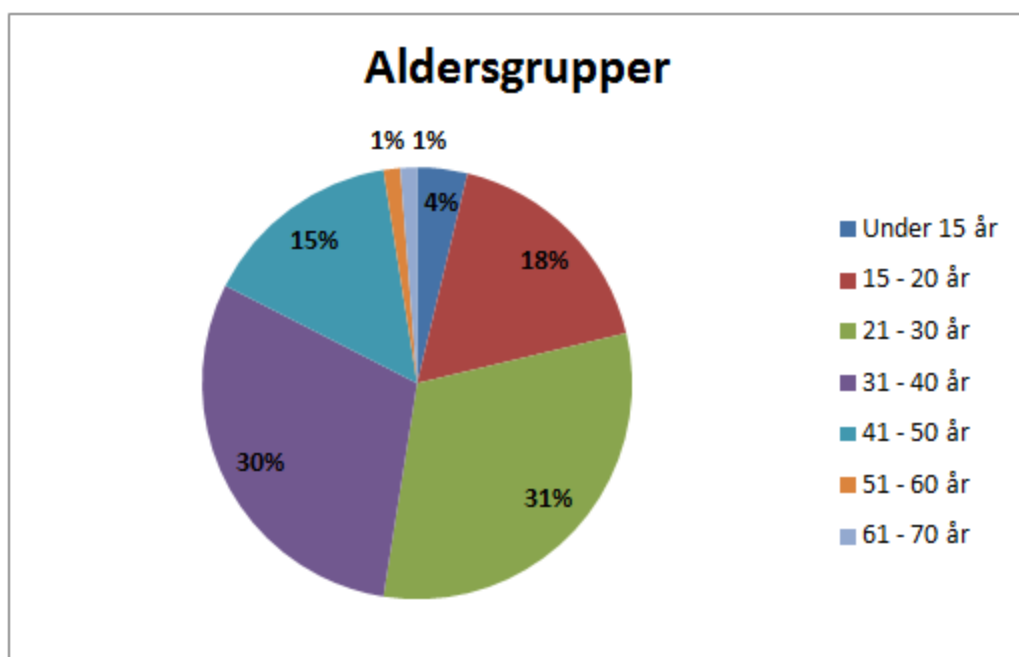
I dette kapittelet skal vi presentere det vi har gjort av funn ved hjelp av våre tre undersøkelsesmetoder, samt analysere og drøfte de funnene som har blitt gjort underveis i hvert delkapittel. Her er det valgt å dele inn funnene i delemner for å synliggjøre på best mulig måte hovedtrekkene i de oppdagelsene vi har gjort. Som allerede nevnt i metodekapittelet, ble gjennomføringen av intervjuene en blanding av semistrukturert og ustrukturert form. På bakgrunn av intervjusituasjonene vi befant oss i underveis, ble denne formen mest hensiktsmessig.

7.1 Brukergrupper

7.1.1 Generelt om brukerne

Figur 1 viser sammensetningen av dem som har svart på spørreskjemaet at 4 % av respondentene er under 15 år. Videre ser vi at brukerne som er mellom 31-40 år og 21-30 år er de største brukergruppene. Ut fra tallene kan det oppfattes som at Tøyen blir brukt som et studiested for mange av brukerne, herunder aldersgruppen 15-20 år, og de som er mellom 21-30 år. Derfor kan gruppen mennesker som er mellom 15 og 30 år oppfattes som den dominerende brukergruppen, altså studenter. I gruppen 21-30 år regner vi med at brukere som enten er under utdanning på høyskole eller universitet befinner seg. Aldersgruppen 31-40 år er mest sannsynlig brukere som etterutdanner seg, eller faktisk er der og arbeider med jobbrelevante oppgaver.

Hvilken aldersgruppe bruker meråpent ?

Figur 1

Målet var å favne ulike brukergrupper når intervjuene ble foretatt. Her har vi sett på alder, kjønn og etnisitet. Det er klart at etnisitet er et vanskelig kriterium, da mørkhudede kan være norske, mens hvite kan være av utenlandsk opprinnelse. Men, siden Tøyen bydel er et område hvor det bor mange med utenlandsk opprinnelse, syntes vi det var viktig å få snakket med noen som representerer gruppen med utenlandsk opprinnelse.

Det ble også vurdert og diskutert om vi skulle intervju noen av brukerne som tydelig falt inn under alderskategorien under 15 år, men på grunn av at det må innhentes tillatelse fra foresatte for å intervju barn og ungdom under 18 år, ble tanken om å intervju denne gruppen valgt bort. Det hadde dog vært interessant og fått kartlagt denne gruppen, for å finne ut hvorfor de oppholder seg på Tøyen filial, spesielt i åpningstiden til Biblo Tøyen. Vi har også kommet frem til at vi tror at åpningstidene på Biblo Tøyen ikke er rause nok, ettersom vi har observert at en del av brukergruppen til Biblo Tøyen ender opp på Tøyen filial.

Vi har også observert at noen brukere er på biblioteket ofte, og da gjerne i mange timer. Denne brukergruppen har vært forsøkt fanget opp, med tanke på at det trolig kunne være mange gode svar å hente. De fleste av brukerne var velvillig til å la seg intervju, men noen har vært tilbakeholdne, og har valgt ikke å la seg intervju.

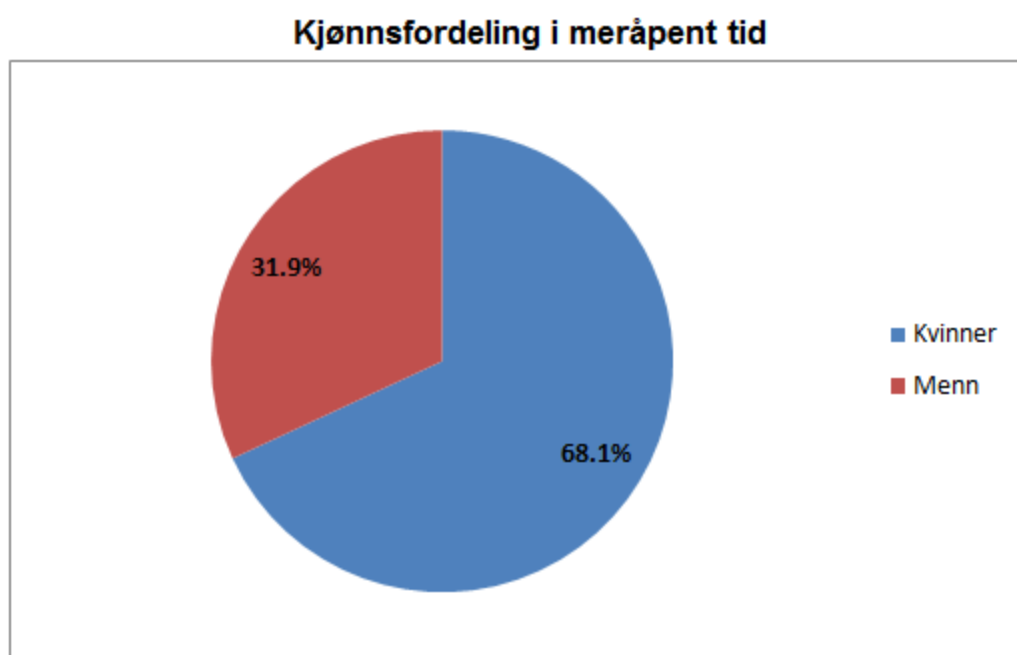
7.1.2 Kjønnfordeling

Vi ser en klar trend som viser at det er mest menn som oppholder seg i bibliotekets lokaler sent på kvelden. Frem til cirka klokken 20 er det gjerne en god blanding av kvinner og menn, men på kveldstid endrer sammensetningen seg. Det har blitt gjennomført observasjoner flere kvelder, og to av kveldene ble det observert helt opp mot stengt tid. Da så vi at det stort sett bare var menn tilstede. Det var også en klar overvekt av mennesker som er mørkhudede.

I helgene derimot, er det observert flere kvinner enn menn som oppholder seg i bibliotekets lokaler i meråpent tid, særlig ved arrangementer. Ser vi på resultatene fra spørreskjemaene, stemmer ikke tallene overens med det vi har observert.

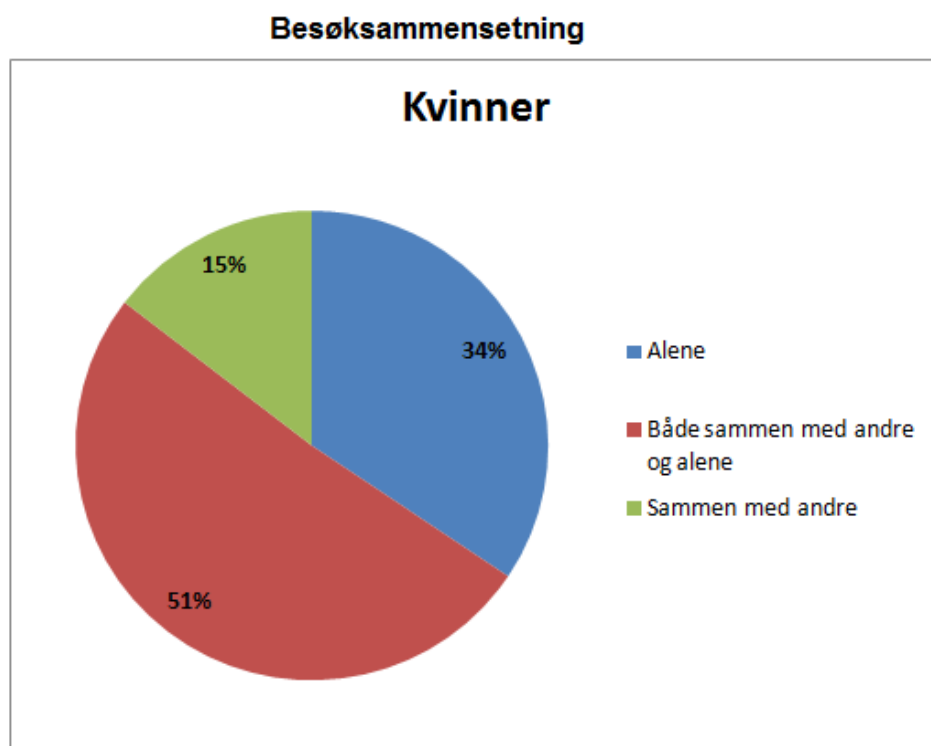
Som nevnt i kapittel 6.3 som handler om spørreskjemaet, fikk vi inn totalt 172 svar. Det er totalt 112 kvinner som har svart, og av de er det 96 kvinner som har oppgitt at de bruker meråpent bibliotek. Totalt er det 58 menn som har svart på spørreskjemaet, og av totale antall menn er det 45 som oppgir at de bruker meråpent tid. Totalt er det 30 kvinner og menn som har svart at de ikke bruker meråpent tid.

Det vil si at 68 % av kvinnene bruker meråpent bibliotek, mens det er 32 % av mennene oppgir det samme. Tallene indikerer at det er flere kvinner enn menn som bruker biblioteket i meråpent tid. Ut fra observasjonene ser vi at det er flere kvinner som bruker meråpent bibliotek særlig i helgene, men at det midt i uken er mer jevnt fordelt mellom kjønnene.

Figur 2

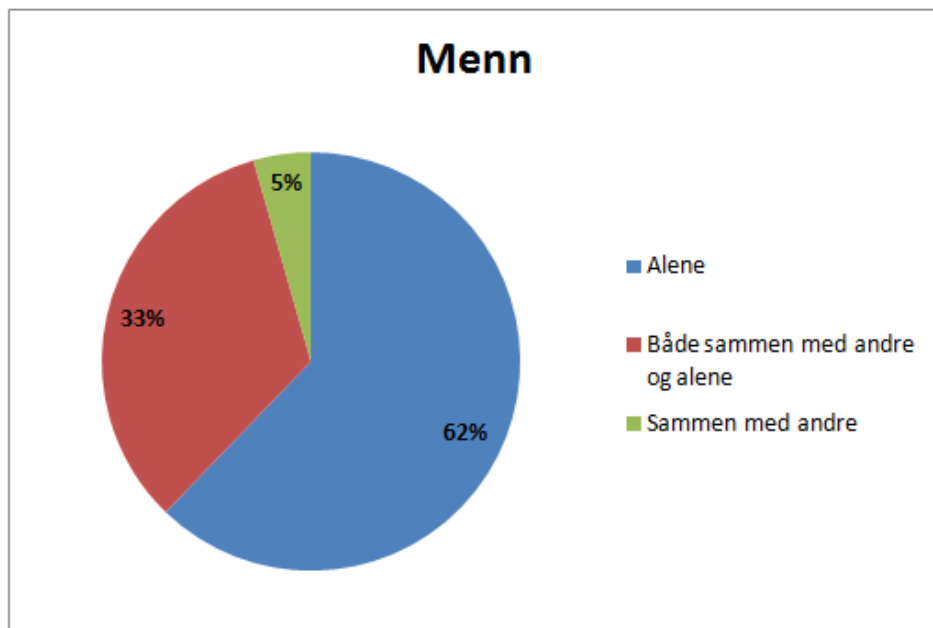
På spørsmålet i skjemaet om respondenten bruker meråpent bibliotek alene eller sammen med andre, kan man se at det er jevnt fordelt av de 141 personene som har svart på spørsmålet. Besvarelsene er også fordelt på kjønn og hvor mange som kommer med andre, og om det er kvinner eller menn som foretrekker å være alene på biblioteket i meråpent tid. Som figur 3 og 4 viser, er hovedfaktoren hos kvinner at de liker å tilbringe tid sammen med andre når de er i meråpent tid. Hele 15 % kvinner foretrekker å oppholde seg i biblioteket i meråpent tid med andre, sammenlignet med kun 5 % i kategorien menn.

Figur 3

Figur 4 viser at hele 62 % av mennene foretrekker å være alene på biblioteket i meråpent tiden, en radikal forskjell målt opp mot kvinnene som utgjør 34 %.

Besøks sammensetning

Figur 4

Er det slik at kvinner generelt er mer sosiale enn menn, eller er det andre grunner til at de foretrekker å gå sammen? Spiller trygghet en rolle? Føler de seg tryggere når de er flere sammen, spesielt på vinterstid når det er veldig mørkt? Ut fra resultatet er det interessante funn som burde kartlegges mer spesifikt.

Vi sitter igjen med mange spørsmål, vi skulle gjerne hatt muligheten til å gjennomført noen oppfølgingsspørsmål på hvorfor menn og kvinner foretrekker de ulike måtene å jobbe på, eller bruke biblioteket på.

7.1.3 Studenter

Flere av intervjuobjektene vi snakket med, sitter på biblioteket for å studere, enten i form av gruppeoppgaver, eller for å ha det stille rundt seg når de leser eller skriver oppgaver. Det er også brukere blant respondentene som sitter på biblioteket med hjemmeksamen. De trenger gjerne et sceneskifte, for lettere å klare å konsentrere seg om sin primæroppgave. Dette gjelder også de brukerne som sitter i biblioteket for å arbeide. Inspirasjon til å jobbe effektivt, er et motiv noen oppgir for sin bruk av biblioteket. Det å se andre sitte og jobbe, gjør at man lettere klarer å konsentrere seg om sine egne oppgaver.

Generelt kommer det frem fra observasjonene at lokalene oppe blir hyppig brukt av

dem som sitter alene, hvor båsene ofte blir fylt opp utover dagen. Her sitter det ofte mennesker “alene sammen med andre”, men av og til er det også brukere som sitter og jobber sammen på grunn av at det er fullt nede i underetasjen.

Under observasjonene ble det oppdaget at bibliotekets grupperom så og si alltid er i bruk. Folk sitter der for å jobbe med gruppeoppgaver, eller for å ha det stille rundt seg når de leser eller skriver oppgaver.

De fleste av brukerne som sitter og jobber med studier eller arbeid, har med egne PC-er. Men vi ser også at de stasjonære PC-ene nede ofte er i bruk. Disse PC-ene blir ofte benyttet av brukerne til å lese nettaviser, skype, spille og å være på sosiale medier (blant annet Facebook). De to PC-ene som er nærmest trappenedgangen til underetasjen blir ofte benyttet av barn som spiller spill. En av grunnene til at barna fortrinnsvis bruker PC-ene ved trappenedgangen, kan være at barna har bedre plass til å sitte ved siden av hverandre.

En respondent presiserte at hun foretrakk å være her fra morgenen av i meråpent tid, da det er mindre forstyrrende elementer enn på kveldstid.

Man kan se at en stor del av biblioteket fungerer som en forlengelse av studie- eller arbeidsplassen noe som de også oppdaget under PLACE forskningen.

Når vi ser på gruppen studenter i sammenheng med fireromsmodellen, så ser vi at læringsrommet, performative rom og inspirasjon rommet blir dekket her. Det både skapes og oppdages under oppholdet i biblioteket, med læring i form av kollokviegrupper og gruppearbeid. Mange inspireres til leselyst, og brukerne blir engasjert av å se andre jobbe. Det er også derfor noen av våre respondenter sier at de heller vil jobbe på biblioteket.

7.1.4 Barn/Familie

Biblioteket har egne definerte områder som barnekroken og ungdomsavdelingen nede i underetasjen. Flere barnefamilier som kommer innom uten at det er arrangementer, har blitt observert. På en av observasjonsrundene var det en familie på fem som var av utenlandsk opprinnelse, som ankom. Familien bestod av en mor med fire barn, og moren hjalp barna med lekser. Moren hjalp alle barna en etter en. Det eldste barnet fikk etterhvert gå ned i underetasjen for å spille pc-spill. Etter en stund kom det en ung dame, som hadde samme etnisitet som familien beskrevet ovenfor. Hun kom for å hjelpe det eldste barnet med skolearbeidet, mens mor fortsatte å hjelpe de tre andre barna. Når familien på fem endelig var ferdig med skolearbeidet og forlot lokalene, ble den unge damen værende igjen i biblioteket.

Barnekroken blir like mye brukt av ungdommer og voksne mennesker så vel som av småbarnsfamilier. En sammenkomst lignende et barseltreff ble gjennomført i biblioteket, hvor det var mange fedre og noen mødre med sine barn i krabbealder. Foreldrene tok ungene ut av vognene, og lot barna leke fritt i barnehjørnet. To av fedrene lånte med seg barnebøker etter endt barseltreff. Støynivået under sammenkomsten var hensynsfull, og deltakerne hadde fokus på benyttelse av "innestemme". Samtidig ble det observert ved avslutningen av sammenkomsten at alle deltakere bidro til opprydding før det hele ble avsluttet.

Spørreskjema bekrefter at det er en del som tar med seg barna i meråpent tid. 36 av besvarelsene som kom inn sier de tar med barn i meråpent tid, det tilsvarer hele 26% av de som benytter seg av meråpent bibliotek. Av de 36 brukerne er det 13 personer som sier at de også er på biblioteket når det er arrangementer.

Selv om det er en del brukere som har med seg barn i meråpent tid, er det også en god del barn som kommer seg inn i lokalene på kveldstid uten følge av voksne.

"Foreldre/foresatte kan ta med seg barn under 15 år. Barna kan ikke etterlates alene i meråpent tid. Alle over 15 år må ha eget oppgradert bibliotek kort" (Deichmanske bibliotek, udatert). Til tross for at det er tydelig definert i regelverket til Deichmanske bibliotek om at barn under 15 år ikke har lov til å oppholde seg i bibliotekets lokaler i meråpent tid på egenhånd, kommer det tydelig frem fra observasjonene at regelen ikke overholdes.

Ungene som oppholder seg i biblioteket blir en støykilde. Inne i lokalene til biblioteket frekventerer ungene over flere områder, hvor de snakker med ungdommer og seg imellom. I tillegg til konversasjonene forekommer høylytt latter. Gruppens typiske atferdsmønster er at de kommer og går flere ganger i løpet av en kveld. Siden ungene ikke har egne kort som gir tilgang til meråpent bibliotek, sniker de seg inn samtidig med andre med tilgang. Andre eksempler er at de står og banker på døra eller vinduene, for å få noen på innsiden av lokalene til å åpne døra. Slik atferd medfører irritasjon for brukerne inne i biblioteket, spesielt når barna fortsetter med banking på ruta helt til noen slipper dem inn. Frustrasjonen har medført at det har oppstått situasjoner inne på biblioteket rundt disse barna.

To av intervjuobjektene fortalte om en episode hvor ei dame ble slått ned av noen unggutter som ofte forårsaket støy. Seansen endte med at politiet måtte rykke ut til Tøyen filial. Med tanke på at respondentenes første møte med meråpent tid på biblioteket ble såpass "voldsomt", var det noe overraskende at en av de svarte følgende: "Jeg kommer helt sikkert til å prøve meg på meråpent tid igjen, men da senere på kvelden i håp om det at det er mindre støy her da".

Et annet overraskende moment var at mange små barn oppholdt seg alene både i og utenfor biblioteket sent på kveldene. Barn rundt åtte-ni årsalderen ble observert alene etter det vi definerer som leggetid, spesielt med tanke på at det var skoledag dagen etter.

Hvis vi ser på denne gruppen i sammenheng med fireromsmodellen, ser vi at læringsrommet og møterommet dekkes av denne brukergruppen. De bruker helt klart andre rom også, men læringsrommet og møterommet er markant her. De benytter biblioteket som en plass for læring og å tilegne seg ny kunnskap, slik at man står bedre rustet til å takle de utfordringer som hverdagen bringer. Både ungene og familiene skaper uforpliktende og tilfeldige møter ved bruken av biblioteket i meråpent tid.

Den definerte barnekroken fungerer som en forlengelse av hjemmet, i form av at det ofte sitter barn og ungdom for å jobbe med lekser. Enkelte hjelper barn og søsken med lekser. Det er et nøytralt sted hvor brukere kan møtes og snakke sammen.

7.1.5 Sosiale brukere

Sosiale brukere definerer vi som brukere som kommer for å være sosiale sammen. I tillegg til denne gruppen vies dette kapittelet til de som ønsker å være "alene sammen med andre". Selv om gruppen "alene sammen med andre" ikke er sosiale i sin atferd med at de prater og er en deltaker i gruppe, så søker de til biblioteket for å være en del av et fellesskap.

Under observasjonene våre har vi sett at grupperommet er den delen av biblioteket som i størst grad blir brukt til sosialisering. Midt i ukene blir grupperommet blant annet brukt ved språktrening hvor det sitter grupper med fremmedspråklige mennesker som spiller brettspillet New Amigos!. Grupperommet blir også brukt til møtevirksomhet i forskjellige lag, hvor det er tydelig at deltakerne har en felles agenda som de følger gjennom møtet. Studenter sitter også ofte på grupperommet og samarbeider, enten i form av kollokviegrupper, eller at de jobber med en felles oppgave. Ellers i lokalene blir det spilt spill, for eksempel sjakk, som er et populært brettspill. Noen observasjoner på biblioteket går ut på at brukere hjelper hverandre. Det går på alt fra at yngre mennesker hjelper andre brukere med å fylle ut ulike skjemaer, til at brukere viser andre som benytter biblioteket hvordan utlånsautomaten fungerer.

I helgene er bruken av meråpent bibliotek litt annerledes. Fra morgenen av sitter det en del mennesker hver for seg og jobber med sine medbrakte PC-er rundt omkring i lokalene. Etterhvert kommer det en del familier, eller mødre med barn, som har en mer avslappet holdning. De leser for barna og skravler, og hele atmosfæren i biblioteket endrer seg. Når

denne brukergruppen forlater lokalene rundt middagstider, så gjenopprettes det igjen til en “arbeidssone” hvor det primært er mennesker som sitter og jobber.

Ett av intervjuobjektene oppgir at biblioteket blir brukt for å komme seg vekk hjemmefra, siden forholdene hjemme ikke er bra, med andre ord en form for eskapisme.

“Det er deilig å være alene, men samtidig tilhøre et fellesskap. Jeg elsker å sitte og observere folk uten å måtte være en del av deres aktivitet”, har en av våre respondenter sagt. Det er flere som gir uttrykk for at de har et ønske om å være en del av et fellesskap. Et annet intervjuobjekt uttaler: “Jeg vil være sammen med noen uten å være sammen med noen”. Denne varianten av brukere tar sjelden kontakt med andre, men liker at de er “alene sammen med andre”.

Noen av de som nyttiggjør seg bibliotekets tilbud, benytter lokalene som en møteplass hvor de tilbringer tid sammen med venner, en sosial arena hvor de kan prate sammen og bare oppholde seg.

De sosiale brukerne dekker stort sett alle rommene i fireromsmodellen. De opplever, oppdager og deltar på ulike måter, men skaper i liten grad noe. De sosiale brukerne flyter gjerne mellom de ulike rollene som er beskrevet i PLACE. En av brukerne som ble observert hver gang under kartleggingsprosessen på Tøyen filial, gikk ofte rundt og pratet med ungdommene før han trakk seg tilbake til sine oppgaver. Oppgavene varierte fra jobbing på egen PC, papirarbeid, lesing av aviser, eller observasjon av andre personer på biblioteket.

7.1.6 Arrangementsdeltakere

Lokalene på Tøyen filial er designet med tanke på at de kan tilpasses slik det er hensiktsmessig for hvert enkelt arrangement. Det er mye rigging som må til ved større arrangementer, hvor stoler og bord må flyttes. Vi ser at brukerne hjelper til å rigge lokalene i forkant av arrangementene, og at de bidrar med å flytte møbler tilbake på plass etter endt arrangement.

De har både faste ukentlige arrangementer, og enkeltstående arrangement. Midt i uken er det mange av arrangementene som foregår i meråpent tid, primært beregnet på voksne. Samtlige av de arrangementene som er observert, har foregått nede i underetasjen. I helgene er det litt annerledes. På søndager er det meråpent tid hele dagen, og det som er av arrangementer på dagtid, er beregnet på barn. En søndag ble det gjennomført to arrangementer med barn som målgruppe rett etter hverandre. Først var det teaterforestilling, hvor en lokal gruppe fremførte et stykke. Når teateret var ferdig, ble lokalet omrigget med tanke på

påfølgende arrangement. På kort tid endret arenaen seg fra en teaterscene til et diskotek. Lokalene i underetasjen var fullpakket av både store og små som danset og koste seg.

Arrangementene som har vært gjennomført under observasjonsperioden, har alle vært godt besøkte. Ofte har det vært så fullt at publikum har måttet sitte og stå i trappene. På spørsmålet i spørreskjemaet har 67 av i alt 172 personer sagt at de har deltatt på arrangementer. Det vil si at 38% av respondentene deltar på slike evenementer, noe som er forholdsvis mange. Vi ble overrasket over at det er en så høy andel brukere som deltar på arrangementer da det ofte blir promotert få dager i forveien, spesielt helgearrangementene.

Ved de ukentlige Språkkafeene delte de lokalet ved å trekke for gardiner. Gardinene fungerer som skillevegger, og på denne måten kan arrangementene og andre besøkende være skjermet fra hverandre.

Vi har observert at deltakere på arrangementer har hysjet på andre brukere som ikke har vist hensyn. Brukerne som har blitt hysjet på, er mennesker som selv ikke har deltatt på arrangementene. De har oppholdt seg nede i underetasjen for å sitte og jobbe, eller de har vært en del av gjennomgangstrafikken til og fra toalettene, eller grupperommet. Noen har også oppholdt seg nede i underetasjen for å kikke på den delen av samlingen som er plassert der.

Når det kommer til spørsmålet om deltakelse på arrangementer av intervjuobjektene, så er det kun en person som har oppgitt at han har deltatt. Deltakelsen på de få arrangementene han har vært med på, har skjedd ved en tilfeldighet. Han har aldri reist til biblioteket med mål om å delta på arrangement, men dersom det er et evenement av interesse når han er tilstede på biblioteket, setter han seg ned for å høre på. Ei dame sa hun trolig kommer til å delta på barnearrangement når barnet hennes blir større. Per dags dato er barnet for lite til å ha utbytte av det. To venninner som ble spurt har ennå ikke deltatt på noen arrangementer, men hvis det er noe av interesse kan det være at de benytter tjenesten.

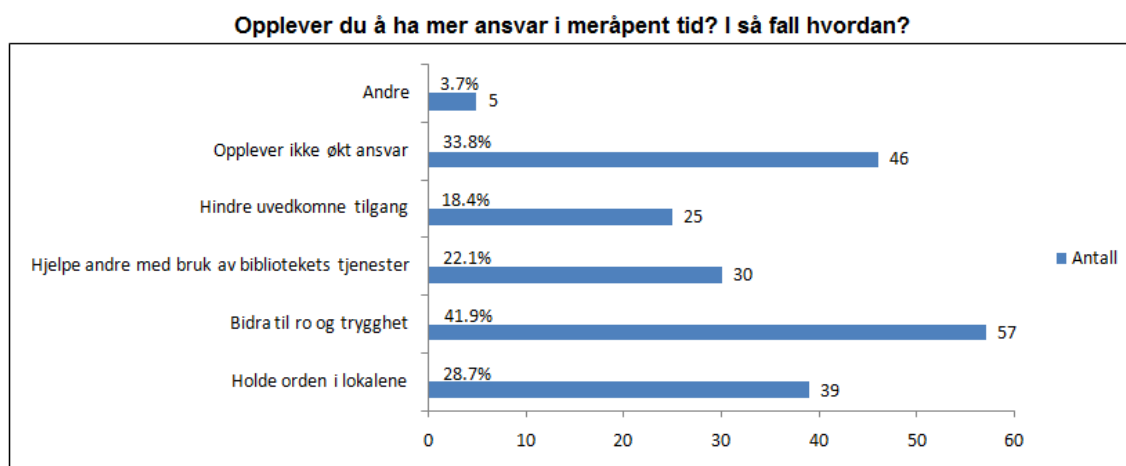
Som i PLACE prosjektet ser vi at Tøyen filial blir brukt som en møteplass både for flerkulturelle organiserte arrangementer, så vel som egne arrangerte møter. Filialen har lagt opp til at alle er velkomne. I et flerkulturell stedsområde som Tøyen, er det viktig å skape en lavterskel møteplass og muligheten til å disponere lokalene fritt.

Tøyen filial inviterer brukerne sine inn til forskjellige arrangementer som skaper møteplasser som appellerer til en større gruppe. Det er ikke en lett oppgave, og man får ofte "kaffelatte-mammaene" med sine barnevogner på de fleste arrangementer for barn. Etter at observasjonene ble avsluttet, virker det som om Tøyen filial etterhvert har oppdaget at de må satse på arrangementer som appellerer til flere kulturer, som for eksempel lesestund på spansk, eller musikk fra andre verdensdeler. Videre drar biblioteket andre aktører som Kulmis

inn i sine lokaler. Kulmis er en forening som forebygger sosiale problemer og helseutfordringer gjennom aktiviteter, sosiale treff og informasjon, med særlig fokus på det somaliske miljø, men er åpent for alle på Tøyen.

7.1.7 Borgerverngruppe

Når det kommer til spørsmålet om brukerne føler et økt ansvar i meråpent tid, svarer 34 % at de ikke føler noen økt ansvar. Det vil si at størstedelen av brukerne føler på økt ansvar når lokalene er ubetjente. Hele 42 % av de som har besvart spørsmålet, føler at de bidrar til å holde ro og skape trygghet for alle i lokalene. Det er bare 18% av brukerne som føler ansvar i forhold til å hindre uvedkommende adgang. Under observasjonene våre ser vi at det relativt ofte er brukere som allerede oppholder seg inne i lokalene som åpner for mennesker som ikke har tilgang til meråpent bibliotek. Spesielt de som sitter på plassene ved vindusrekka nærmest døren, har en tendens til å åpne for uvedkommende. Personene som sitter nærmest døren åpner i den hensikt å få slutt på bankingen. Utover dette så ser vi at de andre brukerne gjerne åpner for kjentfolk som ikke har tilgang til meråpent tid, vi skriver mer om dette i neste kapittel.

Figur 5

En del av ungdommene som går inn og ut av lokalene flere ganger tåler dårlig at andre brukere snakker til dem, og ber dem om å dempe seg. Krangling har oppstått flere ganger, men så vidt oss bekjent er det kun en episode hvor det har vært tatt i bruk vold. Denne episoden ble omtalt i kapittel 7.1.4 som handler om barn og familier.

Under våre opphold på Tøyen filial har vi ikke opplevd slike episoder, men ved et par anledninger er det blitt observert at brukere har hysjet på andre brukere. Ved en anledning fikk noen unge jenter tilsnakk av en voksen mann etter at jentene hadde sneket seg inn med andre brukere gjentatte ganger for å hente seg vann. Vannet ble kun benyttet for å sprute på hverandre utenfor biblioteket. Når de hadde holdt på med vannleken i cirka en time, ble en voksen mann lei og ga dem beskjed om at det nå var nok. Jentene ignorerte mannens beskjed, og gjentok handlingene en gang til før de ga seg.

Vi har fått en kommentar på spørreskjemaets spørsmål *Har du noen forslag til forbedringer?* som vi mener går på temaet borgervern: “stort problem med uvedkommende gjenger på 13-14, som bråker, misbruker ting og plager andre. De har IKKE kort, har ringt vekter flere ganger”.

Biblioteket hindrer hærverk og skaper trygghet ved at de har vektere som frekventerer jevnlig, men noen av brukerne føler såpass eierskap til biblioteket at de tiltrer vekterrollen for å skape ro og trygghet.

7.1.8 Snikere

Sniking forekommer, og avdelingsleder Reinert Mithassel opplyser at han er klar over at dette forekommer, men biblioteket har ikke oversikt over omfanget. I løpet av tiden vi har vært på Tøyen filial for å observere, ble antagelsene bekreftet. Observasjonene dokumenterte en del mennesker som sniker seg inn i lokalene. Enkelte kommer seg inn i lokalet når andre forlater biblioteket, mens andre varianter er banking på vinduer til noen slipper dem inn (nevnt i kapittelet om støy). Telling har blitt forsøkt gjennomført, men å dokumentere antall snikere viste seg lite gjennomførbart. En medvirkende årsak til problemet med gjennomføringen skyldtes det begrensede antallet vaktene må sende ut av lokalene når de tar sine runder. Vaktene klarer ikke å se på kortene til brukerne om de faktisk har tilgang til meråpent bibliotek eller ikke. Derfor blir ikke snikere oppdaget selv om de ikke har signert kontrakt for meråpent tilgang. Her finnes det enkle løsninger som kan hjelpe vekterne i arbeidet med å lokalisere hvem som har tilgang til meråpent bibliotek eller ikke. På Ringerike bibliotek har de en ordning hvor de som har signert kontrakt for meråpent tilgang, får en klistrelapp på bibliotek kortet sitt. De som oppholder seg i biblioteket uten et slikt merke på kortet sitt, oppholder seg der uten gyldig tilgang, og blir dermed vist ut.

Synlig sniking er også observert, som oftest på lørdager og søndager med personer uten lånekort. Denne gruppen snikere forsvinner så fort vekten ankommer.

I det elektroniske spørreskjemaet ble det lagt inn en funksjon, på spørsmålet «Bruker du meråpent bibliotek», som fører til at man hopper til ulike plasser i spørreskjemaet avhengig av om man svarer ja/begge deler eller nei. Når man svarer ja eller begge deler om meråpent benyttes, hopper skjemaet automatisk til spørsmålene som omhandler bruken av meråpent bibliotek. Er svaret nei på samme spørsmål, går respondenten direkte til spørsmålet «Hvorfor bruker du ikke biblioteket i meråpent tid?» Etter besvarelsen, blir spørsmålene vedrørende bruken av meråpent bibliotek hoppet over. Respondenten blir i stedet henvist direkte til spørsmålene som omhandler arrangementer/aktiviteter (vedlegg 2).

Funksjonen har noen ulemper, noe som ble oppdaget når besvarelsene fra papirutgavene ble bearbeidet. I noen av papirversjonene var det både besvart at de ikke benyttet meråpent og at de benytter tilbudet. De respondentene som ga de tvetydige svarene, har oppgitt ulike grunner på spørsmålet «Hvorfor bruker du ikke biblioteket i meråpent tid.» Vi tenker at disse respondentene enten bruker meråpent tid sammen med familie eller venner, som faktisk har tilgang til meråpent bibliotek, eller at de velger å ikke benytte seg av meråpent tid av ulike grunner. En annen mulig årsak kan være at de sniker seg inn, basert på observasjoner. Gruppen brukere som sniker seg inn uten at de har tilgang, kan tilbringe mange timer på biblioteket før de eventuelt blir vist ut av vaktene på sine runder. Spesielt i helgene er det ikke patruljering før på ettermiddagen. Den jevnlige bruker har trolig full kontroll på tidspunktene biblioteket er bemannet med vakter.

7.1.9 Lesere

Aviskroken er en plass i lokalet som stort sett alltid er i bruk. Det kommer mennesker i ens ærend for å sitte og lese de ulike avisene som biblioteket har. Noen av brukerne sitter i timevis og nileser hele avisen, mens andre er innom for å lese litt. Denne kroken er også en yndet plass for de brukerne som sitter og leser skjønnlitterære bøker. De setter seg godt til rette i sofaen for å nyte en god bok. I aviskroken pleier det å sitte noen faste personer og observere hva som foregår på innsiden og utsiden av bibliotekets lokaler. Det virker som om de bare bruker biblioteket som en varmestue.

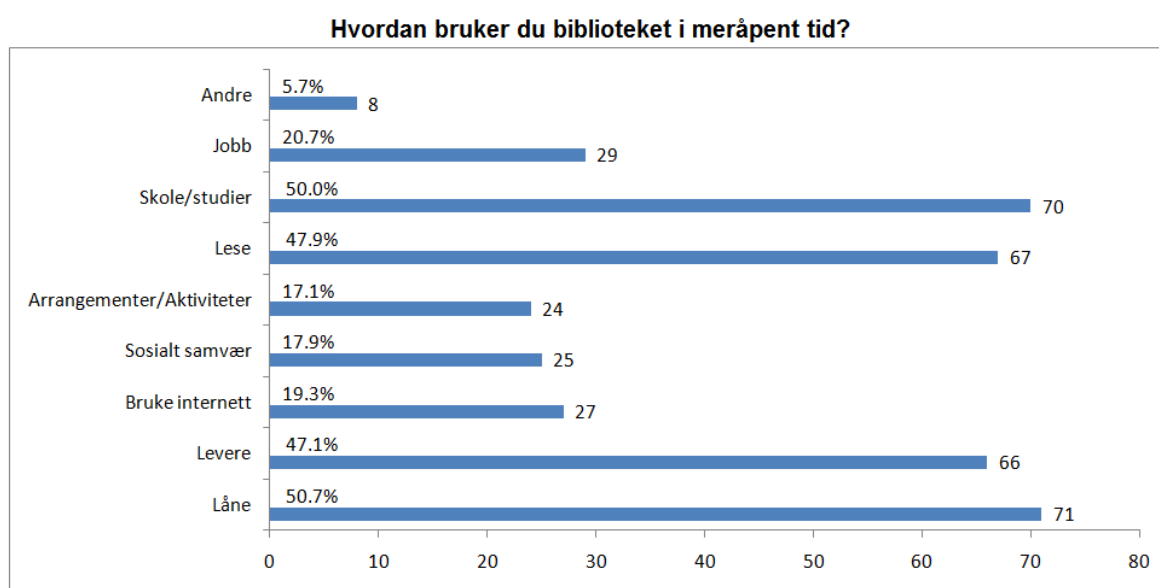
To av intervjuobjektene sier at de ikke låner bøker, men sitter ofte alene i lokalene for å lese bøker. De rekker ikke å lese ferdig en bok per besøk, men tar opp igjen tråden neste gang de kommer. Det er også observert personer som sitter der lenge av gangen. De tar en

pause fra arbeidet eller studiet, for så å ta frem en skjønnlitterær bok som de leser i en stund, før de setter i gang med arbeidet eller studiet sitt igjen. Med andre ord blir biblioteket også brukt til å sitte å lese for kosens skyld, ikke bare for å låne eller levere fra samlingen.

Vi ser at biblioteket har oppnådd det Johnssen skriver om i sin artikkel. Biblioteket er et foretrukket sted. Stedet er trygt og en attraktiv plass å være.

7.2 Bruken

Hvis vi ser på hvordan menneskene bruker biblioteket i meråpent tid har vi gjort noen interessante funn. Største delen av respondentene har svart at de låner bøker, tett etterfulgt av de som tilbringer tid på biblioteket for å jobbe med skole/studier. De funnene som vises i figur 6 er omtalt i andre kapitler.

Figur 6

7.2.1 Støy

En gjentagende observasjon fra biblioteket er mengden frustrasjon i forhold til støynivået. Frustrasjonen bekreftes ved intervjuer og via spørreskjemaene. Vi ser at brukere kaster irriterte blikk bort på de som skravler og lager støy. Hvis det er flere som sitter sammen og jobber, begynner de å snakke seg imellom, samtidig som de kikker irritert bort på dem som forårsaker støyen. En annen reaksjon på støynivået er å sitte og stønne og uffe seg. Spesielt de

som sitter nærmest utgangsdøra blir oftest forstyrret av andre. Det er en del brukere som står og banker på rutene for å få dem som oppholder seg inne i lokalene til å åpne dørene, som nevnt i kapitlet om sniking.

Til å være en offentlig sfære, har brukerne høye krav til sine medbrukere som går på støynivået. Kravet er en forventning om at et bibliotek skal være stille, på lik linje som reisende med tog forventer det samme av togets "stille-avdeling". Brukerne i spørreskjemaet gir uttrykk for at støynivået er noe som biblioteket eller vaktene må gjøre noe med. Siden det var så stor andel av respondentene som har kommentert støynivået, synes vi det er viktig å ta med et utvalg av kommentarene for å tydeliggjøre brukernes meninger:

Strengare retningslinjer for støynivå og kva aktiviter ein kan nytte biblioteket til.

Vaktene som er innom lokalet i meråpen tid, bør be folk som prater eller bruker mobiltelefon eller data med lyd om å dempe seg.

Prate i mobil og bruk av datahøytalere burde ikke være tillatt.

... hadde det vært fint med tydeligere forventningsavklaring angående prat og lydnivå.... har ofte opplevd å måtte endre planer og pakke sekken når det blir så høyt lydnivå fra barnekroken at det er roligere på kafeene rundt. Og så er det ofte noen veldig høylytte skravlekopper seint på kvelden også (når de minste barna har gått hjem), som tar telefonsamtalene sine på biblioteket.

Jeg synes at det er generelt mye støy på biblioteket; først og fremst snakking, men også barnestøy.

Egen avdeling for barn der døren kan lukkes. Synes det kan bli litt for mye barnestøy i helgene.

Mindre bråk, det er bibliotek, ikke dansesal.

Gi forslag til kommunen/bydelen om å åpne fritidssenteret for ungdommer, VOKSNE så de kan ha et sted "Å henge i" leke, prate, sitte og lade mobiltelefon, prate i telefon (de lager støy!).

Ønske om å ha mindre arrangementer nevnes også. Det virker som om hovedgruppen av de som bruker meråpent tid forventer at biblioteket skal fungere som en lesesal, og at de andre brukerne må rette seg etter det.

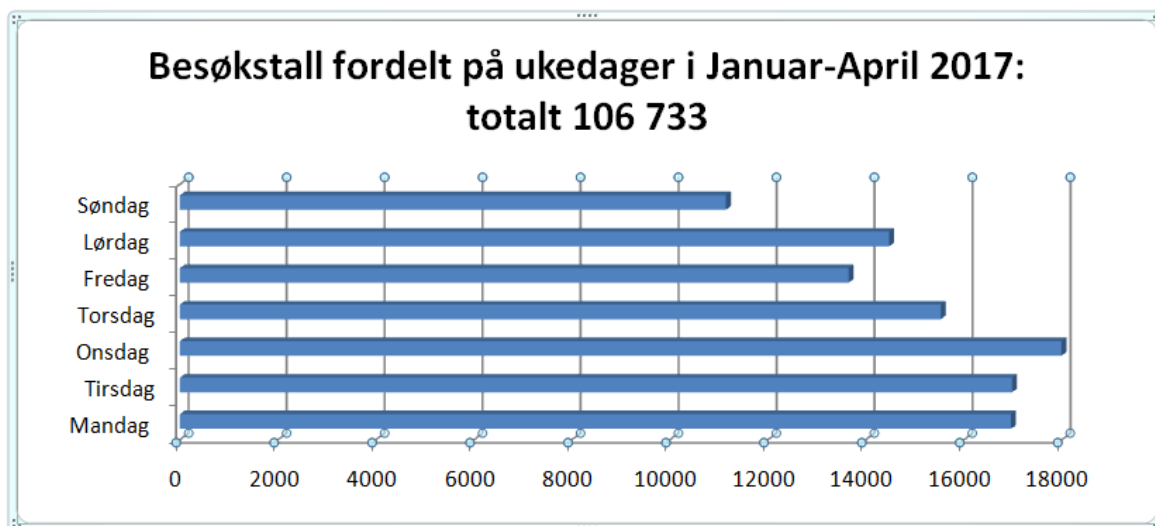
I følge Reinert Mithassel i en samtale 23. januar 2017, har biblioteket vektere som patruljerer lokalene cirka hver halvannen time i meråpent tid. På hverdagens, mandag til og med torsdag stemmer denne frekventeringen på vaktholdet. På fredager ser vi derimot at det ikke kommer vektere innom lokalene før cirka klokken 20, og på lørdager og søndager har vi opplevd at det ikke kommer vektere før rundt klokken 18-19. I periodene uten vakthold ser vi at det har vært en del støy fra barn og ungdom, samt fra andre brukere som ikke har tilgang til meråpent bibliotek.

En respondent har svart: "En Securitas-vakt for hjelp med folk inn og ut av biblioteket. Og en dør som ikke er automatisk, vanskelig å kontrollere hvem som kommer inn". Eller en annen har skrevet "Skulle vært en fast vakt i meråpent tid fordi det kommer mange uten kort. Blir veldig mye bråk, det føles utrygt". Bakgrunnen for ønske om økt vakthold, er først og fremst uttrykt på grunn av støy inne i lokalene. Det er kun tre av respondentene på spørreskjemaet som har haket av at de ikke ønsker å bruke meråpent bibliotek på grunn av støy. Med andre ord så oppholder brukerne seg i meråpent tid til tross for at de klager over mye støy, muligens på grunn av at alternativet ikke er noe bedre.

7.2.2 Lokalene og samlingen

For å klare å gjøre Tøyen filial til et foretrukket lokalt møtested, har det vært gjort mye arbeid i forkant av åpning av meråpent bibliotek. I forbindelse med områdeløftet som Oslo kommune og staten formidlet penger til, har det vært mange tiltak. Blant annet har politiet vært involvert i en opprydningsprosess i forhold til kriminaliteten på Tøyen (Reinert Mithassel, samtale, 23. januar 2017). Når de nå har fått bukt med det meste av kriminaliteten, vil vi tro at det er tryggere for brukerne å ferdes på biblioteket utenom vanlige åpningstider.

Observasjonene bekrefter at filialen har blitt et populært sted å være, og i perioden januar til april i år har det vært 106733 besøkene på Tøyen filial. Onsdager er dagen det er flest besøkende. Grafen er laget på bakgrunn av statistikk vi har fått fra Tøyen filialen (Oddvar Thorsen, e-post, 9. mai 2017).

Figur 7

Når det gjelder brukervennlighet, har Tøyen filial prøvd å tilpasse lokalene til å dekke flere bruksområder. Bokhyller er plassert opp mot veggene, og bord som er plassert rundt omkring i lokalene er satt på hjul. Tilpasningen forenkler jobben med å ommøblere lokalene så de passer best mulig til formålet som ønskes.

Det er totalt syv av intervjuobjektene som har uttrykt ønske om stillesoner, eller stille lesesal, på grunn av all støyen i biblioteket. Høyt støynivå gjelder ikke bare i meråpent tid, men også i vanlig betjent åpningstid. Flere av intervjuobjektene har nevnt at det er vel så mye støy fra de ansatte i vanlig åpningstid.

Mangel på stikkontakter er også et gjentakende svar fra intervjuobjektene. Sitter tre eller flere i båsene er det kun to stykker som kan lade sine pc-er eller mobiltelefoner samtidig. Samme problem gjelder nede i underetasjen og langs vindusrekken oppe.

Alle nevner at de liker sittebåsene, men det er litt hardt underlag og ryggstøtte. Mange bruker sitteputene de har i barneavdelingen som ryggstøtte i båsene.

En annen gjentakende respons fra intervjuobjektene er at det er for få bøker på biblioteket. De savner bøker i alle kategorier, både skjønnlitteratur og særlig faglitteratur. Når det i tillegg er rotete, blir det vanskelig å finne det som de faktisk skal ha i samlingen sin. Særlig klager de på at hentehylla ikke er så enkel å finne, og at innleveringshyllen fremstår som veldig rotete. Det er kommet kommentarer på at det ofte ser ut som om bøker som ligger der, kommer til å rase ned. Det svekker lysten til å se om det er noe som frister å låne med seg. Det har også kommet kommentarer på at det faktisk har vært observert ras av hyllens innhold.

Flere av intervjuobjektene har uttrykt at de savner litt struktur og rammer for bruken av biblioteket. I tillegg så ønsker flere av respondentene soner hvor det er mer stille, slik at det kan være enklere å sitte og jobbe uforstyrret, eventuelt ønskes det en stille lesesal.

Når det kommer til spørsmålet: *Hvordan opplever du kvaliteten på meråpent bibliotek* har det kommet noen kommentarer som er verdt å si noe om. “Kvalitet på biblioteket, dette blir vanskelig å svare på da meråpent tiden er et annet tilbud enn bibliotek, det er et oppholdsrom/plass dermed et helt annet tilbud”. Respondenten har et veldig godt poeng i at meråpent bibliotek er et annet tilbud enn et betjent bibliotek. Men samtidig så er betjent og meråpent bibliotek sammenlignbare, slik at brukerne skal kunne svare på om de synes kvaliteten er bedre eller dårligere enn i betjent tid. En annen besvarelse kommer inn på samme tema med kommentaren “benytter sjelden bibl i betent tid, så jeg kan ikke sammenligne, det er annet tilbud”.

Til tross for presiseringen av hva meråpent bibliotek er “Meråpent betyr at biblioteket er ubetjent, men tilgjengelig for brukere som har signert en avtale med biblioteket som gir tilgang til lokalene ut over normal åpningstid” så ser vi tydelig på de manuelt utfylte skjemaene at ikke alle har skjønt eller tenker over hva meråpent bibliotek betyr. Flere av dem som var på arrangement i løpet av helgen, har svart at de ikke bruker meråpent bibliotek. Grunnen er at spørreskjemaene har blitt besvart ved et par arrangementer på helg. Under bearbeidelsen av de manuelt utfylte spørreskjemaene som i etterkant ble lagt inn i Google skjema, la vi merke til at de hadde svart at de aldri har brukt meråpent bibliotek.

7.2.3 Låne/Levere bøker

I løpet av observasjonsperioden kunne det virke som om det ikke var så mange som lånte og leverte bøker, men det stemmer ikke med realiteten. I følge spørreskjemaet er det 50% av våre respondenter som sier at de låner bøker, mens 47% sier at de leverer bøker i meråpent tid (se figur 7). De som kom innom for å låne bøker, hentet som regel bøkene fra hentehyllen. Sjelden ser vi brukere leter etter bøker langs hyllerekkene, men de få gangene vi har observert at noen leter etter noe i hyllene, ender det med at de ikke tar med seg noe. Observasjonene er gjort både oppe og nede i underetasjen.

12 av 20 intervjuobjekter (60%) svarer at de aldri låner bøker på biblioteket i meråpent tid, men de leser gjerne bøker mens de befinner seg i bibliotekets lokaler. Dette har vi skrevet litt om i kapittel 7.1.9 som handler om lesing. En person uttalte at han kun leser mens han er på biblioteket, for å være en del av fellesskapet. Han har mange bøker hjemme og har derfor

ikke behov for å låne med seg bøker hjem. De fleste svarte at de kjøper en del bøker som de har liggende hjemme, og derfor ikke føler behov for å låne bøker fra biblioteket i tillegg. En dame oppga at hun kun låner barnebøker til sitt barn. Fem av dem som faktisk låner bøker, oppgir at de stort sett låner faglitteratur.

Noen av intervjuobjektene som oppga at de av og til låner faglitteratur, opplyser at de kun låner hvis de finner det de er på utkikk etter.

To av intervjuobjektene synes det er rotete og lite oversiktlig i hyllene, derfor går disse brukerne ofte tomhendte hjem. Det blir ikke påpekt hva brukerne oppfatter som rot. Ved slike tilfeller reiser de tilbake i vanlig åpningstid for å få hjelp til å finne det de er på utkikk etter.

Det ene intervjuobjektet forteller at han i utgangspunktet aldri kom for å låne bøker, men at han ofte endte med å låne noe. Lån skjer egentlig av ren tilfeldighet, siden han ofte går rundt i lokalene og kikker på samlingen, mens han venter på ledig sitteplass.

Vi har sett at innleveringshyllen som oftest er overfylt. Dette signaliserer ikke nødvendigvis at det er mye innlevering i løpet av meråpent tid. Grunnen til at vi mener at dette ikke kun forekommer i meråpent tid er at vi har observert at innleveringshyllen sjelden blir ryddet helt tom av personalet.

Kommentarer på rotet som vi har fått på spørreskjemaene er for eksempel "Rydd leverings hylla" eller "Mer forståelig system i hentehyllene".

Observasjonene og svarene som er kommet via intervjuene underbygges av spørreskjemaene våre. På spørsmålet "*Har du noen forslag til forbedringer?*" har vi fått flere svar som blant annet går på begrenset utvalg av bøker i samlingen: "Bøkene er gamle", videre sies det: "... ønske det var flere bøker på biblioteket" og "flere barnebøker".

Ikke en eneste gang har vi opplevd at det har gått alarm på grunn av at noen har forsøkt å ta med seg materiale fra bibliotekets lokaler uten å låne det ut på utlånsautomaten. Dermed virker det som om det ikke er store tap i samlingen som gjør at samlingen er liten, men at det er mer et savn av flere og nyere bøker.

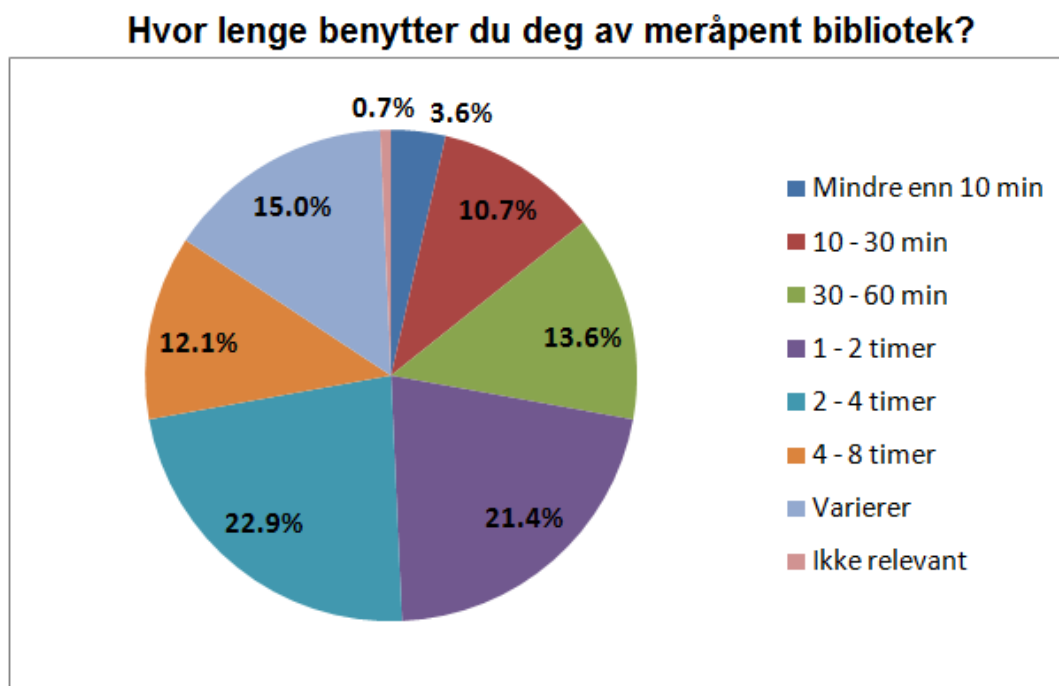
7.2.4 Varighet

På spørsmålet *Hvor lenge benytter du deg av meråpent bibliotek* så ser vi at vi mangler et parameter i forhold til lengden på opphold i meråpent tid. Vi har lagt inn maksimaltid på fire til åtte timer, men observasjonene har vist at det er brukere som tilbringer lengre tid på biblioteket. Det har vært mennesker der som ser ut til å ha nærmest flyttet inn. De har hatt

med seg bager og kofferter, og vært der hele dagen. De har heller ikke hatt noen tydelig formål med å være på biblioteket.

Brukere som sitter lenge, forlater gjerne plassen sin for å ta en til flere pauser i løpet av den tiden de er der. De lar noen av eiendelene sine være igjen for å holde av arbeidsplassen sin til de kommer tilbake. Trolig er det en av årsakene til at det ofte er fullt. Av og til er de ute for å lufte seg, eller de blir borte en lengre periode. Noen ganger kommer de tilbake med mat og drikke.

Til tross for dette kan vi uansett trekke noen slutninger som sier at flesteparten av de som bruker biblioteket i meråpent tid, er der i mer enn en time av gangen. På figur 8 vises det at de fleste oppgir at de tilbringer mellom to og fire timer i snitt i meråpent tid, tett etterfulgt av de som tilbringer en til to timer i snitt. Det er også over 12% som oppgir at de tilbringer i snitt 4-8 timer på biblioteket i meråpent tid. Det er en ganske høy andel av brukerne, og det underbygger det vi har observert når vi har foretatt våre undersøkelser.

Figur 8

Enkelte kvelder er det observert at det kommer noen mennesker innom for å hente seg kaldt vann, for så å forsvinne igjen. Det er også noen brukere som kun er innom for å hente og levere bøker. Ved et par tilfeller har vi observert at det er en gruppe på to til tre personer som kommer innom lokalet for å ta det i øyesyn. Besøket gjennomføres med en person fra gruppen som har fungert som guide for de andre. De har tatt en rundtur i lokalene og “guiden” har

tydelig hatt til hensikt i å få vist frem bibliotekets lokaler. De menneskene som er beskrevet ovenfor, regner vi med er en del av gruppen brukere som tilbringer mellom 10 og 30 minutter.

8. Konklusjon

I denne delen av oppgaven vil vi besvare problemstillingen vår:

“Hvordan brukes Tøyen filial utenom ordinær åpningstid? Hvem er brukerne, hva gjør de på biblioteket- og hvorfor er de der?”

Hvem er brukerne?

Med bakgrunn i funn og analysekapitlet vårt har vi konkludert med at meråpent tilbud på Tøyen filial er et veldig populært tilbud som benyttes av mange. Tilbudet blir brukt av alle aldersgrupper og begge kjønn. Populariteten underbygges via besøkstallene som vi har fått fra Oddvar Thorsen, i e-post 9. mai 2017, se figur 7.

Aldersgruppa 21-40 år benytter seg mest av tilbudet, men de mellom 15-20 år er også godt representert. Aldersgruppa over 50 år benytter tilbudet lite. Barn under 15 år er også brukere av tilbudet. De skal etter reglementet være sammen med voksne, men det finnes noen snikere.

Det er flere kvinner enn menn som benytter seg av meråpent bibliotek. Kvinnene bruker tilbudet spesielt mye i helgene. På sen kveldstid er det nesten utelukkende menn som er på biblioteket.

Hypotesen vår om at det er de med lavere hjemlig standard som bruker meråpent bibliotek, ble til en viss grad bekreftet via intervjuene. Halvparten av respondentene oppga at de benyttet seg av meråpent bibliotek på grunn av trange boforhold. På spørreskjemaet var det derimot vanskelig å trekke denne slutningen. Sammenkoblingen av variablene kunne ikke gi oss et tydelig svar på denne hypotesen.

Hva gjør brukerne på meråpent bibliotek?

Når det gjelder bruken av meråpent bibliotek, ser vi at våre funn samsvarer på mange områder med målet for PLACE-prosjektet beskrevet under kapittel 5 om teori og forskning.

Bruken av meråpent bibliotek er mangfoldig. Lån/innlevering av bøker utgjør fortsatt en viktig del av aktiviteten.

Mange bruker også bibliotektiden som en forlengelse av studie-arbeidsplassen samt et sted hvor de har ro og rom for å gjøre lekser når hjemmeforholdene ikke er optimale.

Mange benytter seg også av internett og aviser. En ganske stor andel av brukerne deltar på arrangementer/aktiviteter som tilbys i meråpent tid. Det samme gjelder møte og sosiale samvær. De fleste av brukerne nytter biblioteket i flere sammenhenger. I den tiden de er på biblioteket, kan de ha ulike roller. De kan for eksempel gå fra å være studenter/arbeidstakere til å være sosiale aktører eller deltakere på arrangementer i biblioteket for så å gå tilbake til rollen som student/arbeidstaker.

Aktivitetene i meråpent bibliotek samsvarer i stor grad, men “fireromsmodellen” som ble presentert i kapittelet om teori og forskning.

På biblioteket skaper, oppdager, opplever og deltar brukerne på mange ulike måter. Ofte er det flytende grenser mellom rollene.

Hvorfor er brukerne der?

Når vi ser på Tøyen filial i sammenheng med de fire strategiske områdene som Johannsen skriver om i *Staffless libraries – recent Danish public library experiences*, ser vi at den har god måloppnåelse i forhold til de fire nevnte områdene.

Det meråpne biblioteket på Tøyen har mange besøkende. Grunnene kan være mange. Lokalene er pusset opp og utvidet og fremstår som lyse, trivelige og innbydende. Hærverk er det lite av.

Biblioteket ligger i et opplyst område med restauranter, kafeer og forretninger. Det ferdes derfor naturlig mange mennesker i området.

Vi observerte at menneskene som brukte biblioteket stort sett var hyggelige og hjelpsomme mot hverandre. Stemningen i lokalene var vanligvis hyggelig, trygg og rolig. Vi antar at brukerne føler en slags tilhørighet på tvers av roller, alder og etnisitet.

For å dekke folkebibliotekets § 1 “... å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon ... uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt” så er meråpent tilbud midt i blinken. Man har lokaler tilgjengelig utover vanlig betjent tid, hvor brukerne kan komme og disponere lokalene på den måten de finner hensiktsmessig innenfor gitte regler. Brukerne synes rett og slett det er behagelig å kunne velge selv når de vil tilbringe tid på biblioteket, og at de har muligheten til å benytte seg av biblioteket utenfor vanlige åpningstider.

Litteraturliste

Andersen, T. (2014, 06.01). Selvbetjente bibliotek på vei inn i Norge. *Aftenposten*. Hentet 09.04.17 fra <http://www.aftenposten.no/kultur/Selvbetjente-bibliotek-pa-vei-inn-i-Norge-98698b.html>

Audunson, R. (2016). Stor forskningsrådssatsing på bibliotekforskning. *BOK OG BIBLIOTEK*, 2016(4), 18-19. Hentet 09.05.17 fra http://www.bokogbibliotek.no/images/stories/pdf_2016/BokogBibliotek4-2016_web.pdf

Aabø, S. & Audunson, R. (2012). Use of library space and the library as place. *Library and Information Science Research*, 34(2), 138-149. doi:10.1016/j.lisr.2011.06.002.

Bergan, E. (2012). Selvbetjente lånere – hva da med bibliotekarene?. *Bibliotekaren*, (3), 26-28. Hentet 11.05.15 fra <http://bibforb.no/wp-content/uploads/2014/10/Bibliotekaren-2012-03.pdf>

Brattbakk, I. & Hagen, A. L. (2015). *Hva nå Tøyen? : sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i Bydel Gamle Oslo* (Bind 8/2015).

Deichmanske bibliotek (udatert). Meråpent bibliotek. Hentet 09.04.17 fra <https://www.deichman.no/side/merapent-bibliotek>

Ditmansen, H., Egeland, L. W. & Sama, T. (2014). Når vertinnen er gått hjem. *Bibliotheca Nova*, (3), 80-89.

Forskningsrådet (udatert). Kultur- og mediesektoren (KULMEDIA). Hentet 30.04.17 fra <http://www.forskningsradet.no/no/Utlysning/KULMEDIA/1254022029827>

Frisvold, Ø. (2013). *Emne 1. Fra potetprester til folkeopplysning*. Bibliotek - kultur og samfunn. [Oslo]. HiOA.

Gjestad, R. H. (2015, 11.08) Tøyen Fødes på nytt, og det skjer nå. *Aftenposten*. Hentet 23.04.2017 fra

http://www.aftenposten.no/osloby/byliv/-Tøyen-fodes-pa-nytt_-og-det-skjer-na-30518b.html

Johannsen, C.G. (2012). Staffless libraries – recent Danish public library experiences. *New Library World*, 113(7/8), 333-342. doi:10.1108/03074801211244959.

Johannsen, C.G. (2017). *Staff-less Libraries: Innovative Staff Design*. Kidlington: Elsevier.

Hentet 03.05.17 fra

https://books.google.no/books?id=8bgxDQAAQBAJ&pg=PA48&lp_g=PA48&dq=first+staff+less+library+in+the+world&source=bl&ots=8osNFR7uyl&sig=05Q4qvPGDIX9C0_HHkrsVQ8b4D8&hl=no&sa=X&ved=0ahUKEwjJi5iOpLrTAhXLa1AKHb6-ABYQ6AEIJTAA#v=onepage&q=first%20staff%20less%20library%20in%20the%20world&f=false

Johannsen, C. T. (2012). Åbne biblioteker – et kortlægningsprojekt. Hentet 09.04.17 fra

http://slks.dk/fileadmin/publikationer/rapporter_oevrige/AAbne_biblioteker_Rapport.pdf

Johannessen, A., Tufte P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Oslo: Abstrakt.

Lovdata (2014). *Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven)*. Hentet 02.04.17 fra

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108>

Moum, A. V. (2015, 17.08). Trives på Tøyen-Bygda. *Utrop*. Hentet 23.04.17 fra

<http://www.utrop.no/nyheter/innenriks/29168>

Ringdal, N. J. (1985). *By, bok og borger : Deichmanske bibliotek gjennom 200 år*. Oslo: Aschehoug.

St.meld. nr. 23 2008-2009 (2009). *Bibliotek: Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digitaltid*. [Oslo]: Kultur- og kyrkjedepartementet. Henta 08.05.2017 fra

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-23-2008-2009-.html>

Store norske leksikon (2016). *Folkebibliotek*. Hentet 23.04.17 fra <https://snl.no/folkebibliotek>

Store norske leksikon (2017). *Innkjøpsordningene for litteratur*. Hentet 15.05.17 fra https://snl.no/innkj%C3%B8psordningene_for_litteratur

Skot-Hansen, D, Rasmussen, C. H, og Jochumsen, H.(2010). *Folkebibliotekerne i vidensamfundet. Rapport fra Udvalget om folkebibliotekerne i vidensamfundet*. Styrelsen for Bibliotek og Medier. Hentet 28.04.17 fra http://www.slks.dk/fileadmin/publikationer/rapporter_oevrige/folkebib_i_vidensamfundet/pdf/Folkebib_i_videnssamf.pdf

Tennes. N. S. (2015, 07.09). Suksess med selvbetjente bibliotek. *Aftenposten*. Hentet 10.04.17 fra <http://www.aftenposten.no/kultur/Suksess-med-selvbetjente-bibliotek-32678b.html>

Vårheim, A., Audunson, R., & Aabø, S. (2008). Folkebibliotekets bidrag til sosial integrasjon: Foreløpige funn fra Place-prosjektet. *Nordisk kulturpolitisk tidsskrift*, s. 8-26. Hentet 04.05.17 fra <https://oda.hioa.no/nb/folkebibliotekets-bidrag-til-sosial-integrasjon-forelopige-funn-fra-place-prosjektet>

Personlig kommunikasjon:

Reinert Mithassel, avdelingsleder, Deichmanske bibliotek, Tøyen filial

Oddvar Thorsen, programansvarlig, Deichmanske bibliotek, Tøyen filial

Vedlegg 1

Intervjuguide

Kjønn

Mann

Kvinne

Alder

Antall i husstanden

Hvor bor du?

Besøker biblioteket

Alene

Sammen med andre

Hvor lenge er du her om gangen?

Bruker du også biblioteket vanlig åpningstid?

Ja

Nei

Er du her oftere nå som det har blitt meråpent?

Låner du med deg bøker hjem, og hvor ofte er det?

Arrangementer

Har deltatt

Kommer til å delta

Ikke interessert

Hvorfor er du/dere her?

Hva er bra her?

Noe du savner?

Vedlegg 2

Spørreskjema

Deichman Tøyen - Meråpent bibliotek

Brukerundersøkelse i regi av bibliotekstudenter ved HIOA.

Målet med spørreundersøkelsen er å få et bedre bilde av brukerne av Meråpent-tilbudet på Tøyen og hvordan biblioteket benyttes i ubetjent tid.

Meråpent betyr at biblioteket er ubetjent, men tilgjengelig for brukere som har signert en avtale med biblioteket som gir tilgang til lokalene ut over normal åpningstid.

Les mer om meråpenttilbudet her: <https://www.deichman.no/side/merapent-bibliotek>

*Må fylles ut

Om deg

1. Alder

- under 15 år
- 15 - 20 år
- 21 - 30 år
- 31 - 40 år
- 41 - 50 år
- 51 - 60 år
- 61 - 70 år
- over 70 år

2. Kjønn

- Mann
- Kvinne

3. Sivilstatus

- Gift/samboer
- Gift/samboer med barn
- Singel
- Singel med barn
- Bor hjemme hos foreldre
- Andre:

4. Jobbsituasjon

- Heltid
- Deltid
- Pensjonist
- Student
- Arbeidsledig
- Andre:

5. Bosituasjon, hvor mange bor i din husstand inkludert deg selv?

- 1 person
- 2 personer
- 3 personer
- 4 personer
- 5 personer
- 6 personer
- Flere enn 6

6. Bosted

- Tøyen
- Grønland
- Kampen
- Nærområdet
- Andre:

7. Boforhold

- Enebolig
- Rekkehus
- Leilighet eiet
- Leilighet leiet
- Kollektiv
- Andre:

8. Egen brutto årsinntekt

- 0 - 200 000
- 200 000 - 400 000
- 400 000 - 600 000
- 600 000 - 800 000
- 800 000 - 1 000 000
- Over 1 000 000
- Ønsker ikke å oppgi inntekt

Bruk av biblioteket generelt og meråpent

9. Hvor ofte er du på biblioteket

- Daglig
- 3-5 ganger i uka
- Ukentlig
- Månedlig
- Sjeldnere
- Andre:

10. Kjenner du til meråpent bibliotek fra før?

- Ja.
- Nei.

11. Bruker du meråpent bibliotek? *

- Ja
- Nei
- Begge deler

Bruk av meråpent bibliotek

12. Hvorfor bruker du ikke biblioteket i meråpent tid?

Her kan du krysse av for flere alternativer

- Støy
- Utrygt
- Ensomt
- Har ikke tilgang til meråpent bibliotek
- Andre:

Bruk av meråpent bibliotek

13. Opplever du å ha mer ansvar i meråpent tid? I så fall hvordan?

- Holde orden i lokalene
- Bidra til ro og trygghet
- Hjelp andre med bruk av bibliotekets tjenester
- Hindre uvedkomne tilgang
- Opplever ikke økt ansvar
- Andre:

14. Hvor lenge benytter du deg av meråpent bibliotek?

- Mindre enn 10 min
- 10 - 30 min
- 30 - 60 min
- 1 - 2 timer
- 2 - 4 timer
- 4 - 8 timer
- Varierer
- Ikke relevant

15. Hvordan opplever du kvaliteten på meråpent bibliotek?

- _ Mye dårligere enn betjent tid
- _ Dårligere enn betjent tid
- _ Ingen forskjell i kvalitet
- _ Bedre enn betjent tid
- _ Mye bedre enn betjent tid

16. Bruker du meråpent biblioteket sammen med andre eller alene?

- _ Sammen med andre
- _ Alene
- _ Både sammen med andre og alene

17. Har du hatt med deg barn i meråpent tid?

- _ Ja
- _ Nei

18. Hvordan bruker du biblioteket i meråpent tid?

Her kan du krysse av for flere alternativer

- _ Låne
- _ Levere
- _ Bruke internett
- _ Sosialt samvær
- _ Arrangementer/Aktiviteter
- _ Lese
- _ Skole/studier
- _ Jobb
- _ Andre:

Aktiviteter

19. Har du deltatt på arrangementer eller aktiviteter på biblioteket?

- _ Ja
- _ Nei

20. Hvordan fikk du informasjon om arrangementet?

Her kan du krysse av for flere alternativer

- På biblioteket
- Via Facebook
- Via hjemmesiden
- Fra venner
- Nyhetsbrevet
- Ikke relevant
- Andre:

Noe du savner?

21. Har du noen forslag til forbedringer?